

Se poser sans s'opposer
S'exposer sans s'imposer

ISSN 0995-6255

Stariĝi sen kontraŭstari
Elmeti sin sen altrudi sin

ESPERANTO - 95

Revue trimestrielle bilingue

Dulingva trimonata revuo

Un Chef d'Etat assiste à un congrès Universel d'espéranto. Fidel Castro au 75ème C.U. à la Havane du 15 au 21 juillet 1990. Voir page 31.

Ŝtatestro ĉeestas E.Universala Kongreso. Fidel Castro dum la 75a U.K. en la Havano, de la 15a ĝis la 21a de julio 1990. Vidu paĝon 31.

Abonnement 1 an : 6,2 Ecus

Jarabono : Landoj de la Eŭropa Komunumo : 6,2 Ekuoj

Prix du numéro : 12 FF

Aliaj :

7 Ekuoj.

ESPERANTO-95
8, rue de l'Eglise
F-95520 Osny

C.C.P./P.C.K. La Source 35 766 17 T

Numéro 8
4ème trimestre 1990

Numero 8
4a trimestro 1990

L'espéranto, langue universelle ?

Un de nos lecteurs nous écrit qu'il s'insurge de voir le qualificatif d'universelle encore appliqué à notre langue. Compte-tenu du nombre relativement peu élevé des espérantistes et du faible retentissement de l'espéranto, il y voit là la marque d'une prétention absolument insoutenable.

Selon nous, bien que nous ne l'utilisions jamais, ce mot n'a rien qui puisse choquer, quand on en connaît la signification et la portée.

Malheureusement, cette expression a, dans l'esprit de certains linguistes et de quelques philosophes, un sens totalement différent qui excite leurs sarcasmes et plonge le public dans le doute sur les possibilités de l'espéranto et sur le sérieux de ceux qui le défendent.

On sait que c'est dans une lettre au Père Mersenne, en date du 20 novembre 1629, que Descartes, après avoir commenté un projet de langue universelle que lui avait communiqué le célèbre ecclésiastique, va plus loin et envisage d'établir "un ordre entre toutes les pensées qui peuvent entrer en l'esprit humain, de même qu'il y en a un naturellement établi entre les nombres, et comme on peut apprendre en un jour à nommer tous les nombres jusques à l'infini et à les écrire en une langue inconnue qui sont toutefois une infinité de mots différents, qu'on pût faire le même de tous les autres mots nécessaires pour exprimer toutes les autres choses qui tombent en l'esprit des hommes (...) L'invention de cette langue dépend de la vraie philosophie".

Il voyait là "une langue universelle(...), qui aiderait au jugement, lui (= celui qui la posséderait) représentant si distinctement toutes choses qu'il lui serait presque impossible de se tromper".

Certains visionnaires même sont allés plus loin et ont pensé (c'était l'époque où l'on commençait à envisager la pluralité des mondes habités) qu'une telle langue pourrait permettre un jour la communication avec ces populations présumées.

Est-ce là le rêve des espérantistes ? Certainement pas. Pour eux, "langue universelle" est synonyme de "langue internationale auxiliaire", d'interlangue véhiculaire, et ne veut pas dire "langue unique de l'humanité". Il n'entre pas dans leur esprit - le répèterons-nous assez ? - de faire disparaître les langues existantes.

Sans doute "langue mondiale" serait mieux approprié. Mais ne pêchons pas par excès de modestie. Le fait que dans plus de cent pays répartis sur les cinq continents (notre univers !) se trouvent des gens, appartenant à toutes les couches sociales, qui la pratiquent avec enthousiasme, suffit pour justifier ce qualificatif.

C. Cavalieri

Esperanto, universala lingvo ?

Iu el niaj legantoj skribas al ni, ke li indignas pri la kvalifikilo *universala* ankoraŭ almetita al nia lingvo. Kalkulinte la nombron relative malaltan de la esperantistoj kaj la malgrandan bruon ĉirkaŭ Esperanto, li vidas en tio la markon de pretendo absolute neeltenebla.

Laŭ ni, kvankam ni neniam uzas ĝin, tiu vorto havas nenion, kiu povu sentofendi, kiam oni konas ĝian signifon kaj ĝian trafpovon.

Bedaŭrinde tiu esprimo havas en la spirito de iaj lingvistoj kaj de kelkaj filozofoj sencon tute malsimilan, kiu incitas iliajn sarkasmojn kaj jetas la publikon en dubon pri la eblecoj de Esperanto kaj pri la seriozeco de tiuj, kiuj defendas ĝin.

Oni scias, ke estas en letero al Patro Mersenne [Mersen] datita de la 20a de novembro 1629, kiam Descartes [Dekart], komentariinte projekton pri tutmonda lingvo, kiun transdonis al li la fama ekleziulo, pluiras kaj konsideras la eblecon starigi "ordon inter ĉiuj pensoj, kiuj povas eniri la homan spiriton same kiel estas unu nature starigita inter la nombroj kaj, kiel oni povas lerni en unu tago nomi ĉiujn nombrojn ĝis la infinito kaj skribi ilin en nekonata lingvo, kiuj tamen estas senlimaj malsimilaj vortoj, tial, ke oni povu fari la samon per ĉiuj aliaj necesaj vortoj por esprimi ĉiujn aliajn aferojn, kiuj enfalas en la spiriton de la homoj (...) La elpensado de tia lingvo dependas de la pura filozofio"

Li vidis en tio "lingvon universalan, (...) kiu helpus por la juĝo, montrante al li (= tiu, kiu scipovus la lingvon) tiom distinkte ĉiujn aferojn, ke estus al li preskaŭ neeble erari.

Iuj viziuloj eĉ, iris pluen kaj pensis (estis la epoko kiam oni komencis konsideri la plurecon de la loĝataj mondoj), ke tia lingvo povos permesi iam la interkomunikadon kun tiuj loĝantaroj supozitaj.

Ĉu estas tio la revo de la esperantistaro ? Certe ne ! Por ili, lingvo universala estas sinonimo de " helpa lingvo internacia, de interlingvo vehikla", kaj ne signifas "homara lingvo unika". Ne enkapiĝas ĉe ili - ĉu ni ripetos tion sufiĉe ? - malaperigi la ekzistantajn lingvojn.

Verŝajne "monda lingvo" estus pli taŭge. Sed ni ne peku pro troa modesteco. La fakto, ke en pli ol cent landoj dislokitaj sur kvin kontinentoj (nia universo !) troviĝas homoj apartenantaj al ĉiuj sociaj tavoloj, kiuj uzas ĝin entuziasme, sufiĉas por pravigi tiun kvalifikilon .

C. Cavalieri

Les grandes figures du mouvement espéranto.

Kalman Kalocsay (1891-1976)

Après Baghy, nous présentons aujourd'hui une autre grande figure littéraire, Kalman Kalocsay (pron. Kalotcai), considéré pour beaucoup comme le plus grand poète d'expression espéranto.

Kalman (Kolomano pour les espérantistes) Kalocsay est né le 5 octobre 1891 (donc la même année que Baghy) à Abaujszanto (Hongrie). Docteur en médecine en 1916. Sert 3 ans comme médecin militaire, puis démobilisé, à l'hôpital Laszlo pour maladies infectieuses, de Budapest. Nommé chef de service en 1929 il y terminera sa carrière médicale en 1967. Entretemps il avait été nommé (en 1929) professeur de médecine à la Faculté de Budapest.

Espérantiste depuis 1911, Académicien depuis 1949, rédacteur en Chef de l'importante revue littéraire "Literatura Mondo", il fut l'une des principales figures de la poésie en espéranto.

Son oeuvre, originale, mais surtout traduite, est immense. Il suffit de jeter un coup d'oeil sur la bibliographie qui suit.

"A un tel amateur de mots, écrit son grand ami Gaston Waringhien dans l'Encyclopedie d'espéranto (1934), tout trésor (= ressources lexicales) paraît maigre. C'est pourquoi il a tendance à choisir dans les principales langues européennes, dont une vaste mémoire lui permet l'acquisition, les mots les plus expressifs, les plus pittoresques. De ces néologismes, sans doute plus d'un déperira et ne restera que comme "kalocsayisme", mais les autres s'enracineront et nous lui serons redevables un jour de la même dette que les Italiens pour Dante ou les Français pour Ronsard." (1)

Après la période de la guerre froide pendant laquelle il ne publia rien, il se tourna vers l'oeuvre du grand dramaturge anglais William Shakespeare dont il traduisit "Le Roi Lear", en 1956, "Le Songe d'une nuit d'été" en 1957 et "La Tempête" en 1971. "Ces trois traductions prouvent brillamment les possibilités de la langue poétique espéranto - surtout le Roi Lear - , en fait ils sont le point culminant de l'art de la traduction en espéranto de ces dernières décennies" (Vilmos Benczik).

La eminentuloj de la Esperanta Movado.

Kalman Kalocsay (1891-1976)

Post Baghy, ni prezentas hodiaŭ alian beletran eminentulon, Kalman Kalocsay (Kaloĉai), konsiderata de multaj kiel la plej granda Esperanta poeto.

Kalman (Kolomano por la esperantistaro) naskiĝis la 5an de oktobro 1891 (do la saman jaron kiel Baghy) en Abaujszanto (Hungario). Doktoro de medicinaj sciencoj en 1916. Dejoras dum 3 jaroj kiel militista kuracisto, poste malmobilizita, en la Hospitalo Laszlo por Infektaj Malsanoj, de Budapeŝto. Nomumita Sekciestro en 1929, li finos tie sian medicinan karieron en 1967. Intertempe, li estis nomumita (en 1929) profesoro pri medicino ĉe la Budapeŝta Fakultato.

Esperantisto de 1911, Akademiano de 1949, Ĉefredaktoro de la grava beletra revuo

"Literatura Mondo", li estis unu el la ĉefaj figuroj pri Esperanta poezio.

Lia verkaro, originala, sed precipe tradukita, estas grandega. Sufiĉas ekrigardi al la sekvanta bibliografio.

"Al tia vortamatoro, skribas lia granda amiko Gaston Waringhien, en la Enciklopedio de Esperanto (1934), ĉia trezoro ŝajnas malmulta. Tial li emas elekti en la eŭropaj ĉeflingvoj, kies povoscion ebligas al li vasta memoro, la plej drastajn, la plej pitoreskajn vortojn; el tiuj neologismoj, certe pli ol unu velkos kaj restos nur kiel "kalocsajismoj", sed la ceteraj enradikiĝos, kaj al li iam ni suldos la saman ŝuldon, kiel la Italoj al Dante, kaj la Francoj al Ronsard".(1)

Post la periodo de la malvarma milito, dum kiu li publikigis nemon, li turnis sin al la verkaro de la granda angla dramisto William Shakespeare, el kiu li tradukis "Reĝo Lear", en 1956, "Somermeznokta Sonĝo", en 1957 kaj "La Tempesto", en 1971. "Tiuj ĉi tri tradukoj brile pruvas la kapablojn de la Esperanta poezia lingvo - precipe Reĝo Lear - fakte ili estas la elpintigo de la Esperanta tradukarto de la lastaj jardekoj"; (Vilmos Benczik).

*Angla titolo: A Midsummer Night's Dream (C.C.)

Mais l'activité de Kalocsay ne s'est pas limitée à l'expression poétique. Il a aussi laissé une oeuvre importante dans le domaine de la linguistique. Dans son essai "Lingvo Stilo Formo, (1931), dans les trois séries de "Literatura Mondo", il a exprimé des idées pleines de sagacité et de pertinence sur de nombreux points obscurs de la grammaire et du style (le mode du verbe après kvazaù, la terminaison en a des noms propres féminins, ses travaux sur la composition des mots etc). Avec Waringhien il a écrit deux livres très importants. "Parnasa Gvidlibro" (traité de versification) (1932) (auquel a également collaboré Roger Bernard) et la "Plena Analiza Gramatiko de Esperanto". La petite guerre que se sont livrée quelque temps certains théoriciens au sujet des participes ne l'a pas laissé indifférent, d'où sa contribution à l'ouvrage collectif "Simpozio pri ata/ita" et son "Vojago inter la tempo" (1966).

Kalman Kalocsay est mort à Budapest le 27 février 1976. Un grand nombre d'espérantistes endeuillés venus de tous les pays ont accompagné ses cendres au cimetière de Aszod.

Kalocsay avait utilisé les pseudonymes de C.E.R. Bumy, de Peter Peneter et Georgo Peterido Peneter.

(1) Voir en page 5 l'opinion de Kalocsay lui-même sur les néologismes.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Oeuvres de K. Kalocsay

-o-o-o-

Poésie. Poèmes originaux.

Mondo kaj Koro (1921)
 Kantanta Kamparo (1923)
 Streĉita Kordo (1931)
 Rimportretoj (1931)
 Sekretaj Sonetoj (1932)
 (sous le pseudonyme de Peter Peneter)
 Deuxième édition sous le titre de :
 Libro de Amo, et le pseudonyme de
 Georgo Peterido Peneter

Traductions.

Johano la Brava (d'après Petöfi) (1923)
 La tragédie de l'Homme, d'après Madach)
 (1924 - Nouv. éd. 1965)
 L'Enfer (d'après Dante) (1933).
 Le Roi Lear (d'après Shakespeare)(1956)
 Le Songe d'une nuit d'été (idem)(1957)
 La Tempête (idem)(1971)
 Tutmonda Sonoro (posthume : 1981)
 (Anthologie : 581 poèmes de 185 poètes)

Traductions en collaboration

Les Fleurs du mal (Baudelaire)
 Chants et Romances (Henri Heine)

Ouvrages de linguistique

Lingvo Stilo Formo (essais) (1931)
 Parnasa Gvidlibro (1932)
 Plena analiza Gramatiko (1935)
 Vojago inter la tempo (1966)
 Partie grammaticale de l'Encyclopédie
 d'Espéranto (1934)

Sed la aktiveco de Kalocsay ne limigis je la poezia esprimiĝo. Li ankaŭ lasis gravan verkaron en la lingvistika kampo. En sia eseero "Lingvo Stilo Formo" (1931), en la tri serioj de "Literatura Mondo", li esprimis ideojn sagacplenajn kaj trafajn pri multaj nebulaj punktoj en la gramatiko kaj la stilistiko (verba modo post kvazaù, la a-finaĵo post la virinaj propraj nomoj, propraj laboroj pri la vortfarado, ktp.) Kun Waringhien, li skribis du gravegajn verkojn. "Parnasa Gvidlibro" (traktato pri versfarado) (1932) (al kiu ankaŭ kunlaboris Roger Bernard) kaj la "Plena Analiza Gramatiko". La eta milito, kiun faris kelkatempe unu kontraŭ la alia kelkaj teoriuloj pri participoj ne lasis lin indiferenta, el kio sekvis lia kontribuo al la kolektiva verko "Simpozio pri ata/ita" kaj lia "Vojago inter la tempo" (1966).

Kalman Kalocsay mortis en Budapesto la 27 an de februaro 1976. Multaj esperantistoj funebrantaj venintaj el ĉiuj landoj akompanis liaj cindrojn al la tombejo de Aszod.

Kalocsay uzis la pseŭdonomojn C.E.R. Bumy, Peter Peneter kaj Georgo Peterido Peneter.

(1) Vidu paĝon 5, la opinion de Kalocsay mem pri la neologismoj.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Verkoj de K. Kalocsay

-o-o-o-

Poezio. Originalaj poemoj.

Mondo kaj Koro (1921)
 Kantanta Kamparo (1923)
 Streĉita Kordo (1931)
 Rimportretoj (1931)
 Sekretaj Sonetoj (1932)
 (Sub la pseŭdonomo Peter Peneter)

Dua eldono, sub la titolo :
 Libro de Amo, kaj la pseŭdonomo
 Georgo Peterido Peneter

Tradukoj.

Johano la Brava (laŭ Petöfi) (1923)
 La tragedio de l'Homme, laŭ Madach)
 (1924 - Nova eld. 1965)
 L'Infero (laŭ Dante) (1933)
 Reĝo Lear (laŭ Shakespeare)(1956)
 Somermeznokta Sonĝo (same)(1957)
 La Tempesto (same)(1981)
 Tutmonda Sonoro (postmorta : 1981)
 (Antologio : 581 poemoj el 185 poetoj)

Tradukoj kunlabore.

La Floroj de l'Malbono (laŭ Baudelaire)
 Kantoj kaj Romancoj (laŭ H. Heine)

Lingvistikaj verkoj.

Lingvo Stilo Formo (esearo) (1931)
 Parnasa Gvidlibro (1932)
 Plena Analiza Gramatiko (1935)
 Vojago inter la tempo (1966)
 Gramatika parto de la Enciklopedio de
 Esperanto (1934)

Pour présenter quelques facettes du talent de Kalocsay nous avons choisi trois échantillons : son article sur les néologismes, extrait de l'Encyclopédie d'Espéranto, un poème traduit de Baudelaire et une poésie originale (une fable inspirée d'Esopo).

Les néologismes d'après Kalocsay.

On appelle néologisme tout mot non officiel, jusqu'à son homologation. Conformément à l'évolution libre de l'espéranto tout espérantiste peut introduire un néologisme. C'est l'ensemble des espérantistes qui décide du succès du nouveau mot par son emploi ou par indifférence. Quant aux néologismes, deux points de vue contradictoires s'affrontent : celui de la simplicité et de la facilité et celui de la richesse et de la capacité littéraire de la langue. Les oppositions ne semblent pas conciliables car ni la propagande ne peut abandonner la grande force d'attraction de la facilité et de la simplicité, ni la littérature (abandonner) la force d'expression et la richesse du vocabulaire sans lesquelles une vraie littérature transmettant non seulement la pensée sans ornements, mais encore des nuances délicates, des mots dans des emplois métaphoriques, des allusions voilées contenues dans des mots, est et reste un beau rêve.

Le problème ne paraît soluble que par la séparation des "mots poétiques" c.-à-d. les mots utilisés seulement dans la grande littérature. Ces mots devraient, au moins provisoirement, être expliqués dans une liste, à la fin de chaque livre. Ainsi, la langue vulgaire pourrait rester désencombrée de l'évolution littéraire de la langue. Les mots poétiques, à signaler dans tout dictionnaire par une vignette, devraient être appris des seuls espérantistes à tendances littéraires et cet apprentissage serait facilité si chaque oeuvre était en édition commentée. De plus devrait cesser l'antipathie de principe et aiguisée par certains, contre la richesse du vocabulaire poétique (et remplacée) par la reconnaissance du fait qu'une littérature et une pauvreté voulue du vocabulaire sont des concepts qui se contredisent mutuellement.

Les principes d'après lesquels l'adoption de nouveaux mots se produit sont les suivants :

1.- Pour éviter, dans les mots très employés des composés pesants (voir le texte ci-contre : fouler aux pieds, bousculer, descendre, fard).

2.- Pour distinguer des nuances (tomber et s'affaisser, ou tomber dans les bras de quelqu'un, japper et aboyer, langueur et lassitude, charger, fondre sur et attaquer).

3.- Pour exprimer des idées qui ne peuvent l'être que par plusieurs mots (jachère : champ provisoirement non cultivé ; figurant : acteur jouant un rôle accessoire ; contempler : regarder longuement et en méditant ; se cabrer : se dresser sur les pattes de derrière).

4.- Pour remplacer dans les mots souvent utilisés des composés en mal- (stupide, se quereller, éphémère ; affliger ; complexe ; humide ; rare ; triste ; dur ; doux).

5.- Simplifier des mots à pseudosuffixes (appel, en justice, faire appel - situation, situer - décoration, décorer - fédération, fédérer - érudition, enseigner à fond et en détail (PIV) - éruption entrer en éruption - proscription, proscrire) On pourrait ici mentionner également les mots docte

Por prezenti kelkajn facetojn de la Kalocsaja talento, ni elektis tri specimenojn : lian artikolon pri neologismoj, eltiritan el la Enciklopedio de Esperanto, poemon tradukitan de Baudelaire kaj originalan poeziaĵon (fabelon inspiritan de Ezopo).

La neologismoj, laŭ Kalocsay.

Neologismo estas nomata ĉiu vorto neoficiala, ĝis sia oficialigo. Konforme al la libera evoluo de E, neologismon povas enkonduki ĉiu E-isto : pri la prospero de la nova vorto decidas la E-istaro, per ekuzo aŭ per ignoro. Rilate al la neologismoj kolizias du vidpunktoj inter si kontraŭaj : tiu de la simpleco kaj facileco kaj tiu de la riĉeco kaj literatura taŭgeco de la lingvo. La kolizio ŝajnas nerepacigebla, ĉar nek la propagando povas rezigni pri la granda altirforto de la facilco kaj simplco, nek la literaturo pri la esprimforto kaj vortriĉo, sen kiuj vera literaturo, transdonanta ne nur la nudan penson, sed ankaŭ delikatajn nuancojn, metaforajn vort-aplikojn, duonklarajn aludojn entenatajn de vortoj, estas kaj restas nur pia revo.

La problemo ŝajnas solvebla nur per la apartigo de la "poeziaj vortoj" t.e. vortoj uzataj nur en la alta literaturo. Ĉi tiujn vortojn, almenaŭ provizore oni devus klarigi fine de ĉiu libro, en listo. Per tio la vulgara lingvo povus resti neembarasata de la literatura lingvo-evoluo ; la poeziajn vortojn, signendajn en ĉiu vortaro per vinjeto, devus lerni nur literaturoema E-isto, kaj ĝi tiun lernon plifaciligus, ke ĉiu verko estus klarigita eldono. Krome, devus ĉesi la principa, kaj de kelkaj intence pliakrigata antipatio kontraŭ la poezia vortriĉo, per la rekono, ke literaturo kaj intenca vortmalriĉo estas konceptoj kontraŭdirantaj unu al la alia (...)

La principoj, laŭ kiuj la alprenado de novaj vortoj okazas, estas la jenaj :

1.- Eviti, ĉe ofte uzataj vortoj, pezajn vortkunmetojn (piedpremi : trei ; falpuŝigi : stumbli ; malsupreniri : descendi ; vizagŝmirajo : ŝminko).

2.- Distingi nuancojn (fali kaj sinki) ; jelpi kaj boji ; langvoro kaj laco ; sturmi kaj ataki).

3.- Signi ideojn, esprimeblajn nur per pluraj vortoj (novalo : provizore nekulturata plugteroj ; statisto : akcesora rolo ; kontempli : longe kaj medite rigardi ; baŭmi : starigi sur la postaj piedoj).

4.- Anstataŭigi, ĉe ofte uzataj vortoj, mal-kunmetojn (stulta : malsprita ; kvereli : malpaci ; efemera : maldaŭra ; aflikti : malĝojigi ; kompleksa : malsimpla ; humida : malseka ; rara : malofta ; trista : malgaja ; dura : malmola ; milda : malsovaga).

5.- Simpligi pseudosufiksajn vortojn (apelacio : apeli ; situacio : situi ; dekoracio : dekori ; federacio : federati ; erudicio : erudi ; erupcio : erupti ; proskripcio : proskribi). Tie ĉi oni povus menci ankaŭ la vortojn : dokta el doktoro ; mimo el mimiko ; anatomo el anatomio ; beletrio el beletristiko ; biologo el biologio ; gimnasto el gimnastiko ; geografo el geografio ; geometro el geometrio, ktp.

de docteur - mime de mimique - anatomiste, de anatomie - belles-lettres, de histoire littéraire - biologiste, de biologie - gymnaste, de gymnastique - géographe, de géographie - géomètre, de géométrie.

6.- Bien que jusqu'à présent non entrée dans la pratique, une voie à suivre un jour serait d'individualiser quelques pseudoaffixes. Neergaard propose, par exemple, le suffixe *ik* pour indiquer une profession (métier de danseur, profession de journaliste)(1). De même, on pourrait, des mots pré-lude, prétekste, prescrire, tirer le "préfixe" pré pour dire prédiction, prévision. De grotesque, être phosphorescent, arabesque, on pourrait tirer le "préfixe" *esk-* (à la japonaise, aux allures viriles, en parlant d'une femme, aux allures efféminées)(2). De *malgraŭ* (malgré) on pourrait tirer la préposition *graŭ* (au gré de, pour le bien de ...). Mais c'est là, vraiment "la musique de l'avenir".(3)

7.- De plus, par la diffusion de l'espéranto, on sentira certainement de plus en plus le besoin de mots familiers dont quelques-uns ont déjà été proposés dans le Parnasa Gvidlibro (*kaputa* : rompu, ruiné ; *fatraso* : fatras ; *trampo* : clochard ; *paŭti* : bouter ; *mungi* : se moucher ; *maroto* : marotte).

(1) On sait que la tendance actuelle est de donner à ce suffixe la signification de science, art ou technique. Ex; *Stilistiko*, *metodiko*, *fonemiko*. Malheureusement parmi le millier de mots qui se terminent en *-iko* les deux tiers ne sont ni des sciences, ni des arts (Voir le texte ci-contre : *chou*, *ami*, *mistification* etc).

(2) Est-ce que *-eska* dit plus que *-eca* ? Est-ce que *silkeska* est meilleur que *silkeca* ?(soyeux)

(3) Cela n'est pas tombé dans l'oreille d'un sourd. Et l'on sait que les Académiciens connaissent bien " la musique de l'avenir" ... (Notes de C.C.)

Un poème de Baudelaire : l'Albatros.

Souvent, pour s'amuser, les hommes d'équipage
Prennent des albatros, vastes oiseaux des mers,
Qui suivent, indolents compagnons de voyage,
Le navire glissant sur les gouffres amers.

A peine les ont-ils déposés sur les planches,
Que ces rois de l'azur, maladroits et honteux,
Laissent piteusement leurs grandes ailes blanches
Comme des avirons traîner à côté d'eux.

Ce voyageur ailé, comme il est gauche et veule !
Lui naguère si beau, qu'il est comique et laid !
L'un agace son bec avec un brûle-gueule,
L'autre mime, en boitant, l'infirme qui volait !

Le Poète est semblable au prince des nuées
Qui hante la tempête et se rit de l'archer ;
Exilé sur le sol au milieu des huées,
Ses ailes de géant l'empêchent de marcher.

Les Fleurs du Mal

6.- *Kvankam ĝis nun ne praktikata, eble foje* irota vojo estus la memstarigo de kelkaj pseŭdoafiksoj. Neergaard proponas, ekzemple, la sufikson *ik* por signi profesion (danciko, jurnaliko) (1). Same oni povus el la vortoj preludo, preteksto, preskribi gajni la prefikson *pre*, por diri prediro, prevedo. El groteska, fosforeski, arabesko, oni povus gajni la sufikson *esk*. (japaneska, vireska, virineska)(2). Oni povus fari el *malgraŭ* la prepozicion *graŭ* (laŭ la volo, por la bono de). Sed tio estas vere la "muziko de l'estonteco"(3).

7.- Krome per la plivastigo de E, oni certe pli kaj pli sentos la neceson de familiaraj vortoj, el kiuj oni jam proponis kelkajn en la Parnasa Gvidlibro (*kaputa* : rompiĝinta, ruiniĝinta ; *fatraso* : aĉajaro ; *trampo* : ĉifona malzorgita ulo ; *paŭti* : malkontente silentadi ; *mungi* : nazpurigi ; *maroto* : amata ĉevaletto).

(1) Oni scias, ke la nuna tendenco estas doni al tiu sufikso la signifon de scienco, arto aŭ tekniko. ex. *stilistiko*, *metodiko*, *fonemiko*. Bedaŭrinde el la milo da vortoj, kies finaĵo estas *-iko*, la du trionoj ne estas sciencoj nek artoj (*brasiko*, *amiko*, *maniko*, *mistifiko*, ktp,)

(2) Ĉu *-eska* diras pli ol *-eca* ? Ĉu *silkeska* estas pli bona ol *silkeca* ?

(3) Tio ne trafis surdulan oreilon. Kaj oni scias, ke la Akademianoj bone konas la "muzikon de la estonteco" ... (Notoj de C.C.)

Poemo de Baudelaire : la Albatro (1)

Kelkfoje, por amuzo, ŝipanoj kapt-akiras
Albatrojn, ĉi grandegajn ventbirdojn de la mar',
Kiu, indiferentaj vojaĝkunuloj, iras
Post ŝip' glitanta super amara abismar'.

Apenaŭ ili estas metitaj ŝipoplanke,
Ĉi regoj de l'lazuro, mallerte kaj kun ĝen'
Grandajn flugilojn blankajn jen trenas ambaŭflanke,
Kiel remilojn pezajn, kun kompatinda pen'.

Ĉi vojaĝant' flugila inerte nun hezitas,
Jus nura bel' kaj nune : malbel' komika jam.
Jen, iu ĝian bekon per kurba pip' incitas,
Alia ĝin, fluginton imitas dum la lam'.

Similas la poeto al tiu princ' de l' nuboj,
Kiu la ŝtormon ĝuas, kaj ridas je l'pafant',
Kaj kiun, tere, sube, ĉe mokrideg' de buboj,
Malhelpas iri ĝiaj flugiloj de gigant'.

La Floroj de l' Malbono

Tradukis Kolomano Kalocsay

(1) Albatro estas kreaĵo de Kalocsay. La normala vorto estas : Albatroso (C.C.).

Une fable d'Esopé

- O - O - O - O - O -

*Quelque part, le cheval et le boeuf
Se prirent vertement de querelle
Sur leur mérite
En temps de guerre.*

*Avec irritation, le cheval déclara :
" Eh ! Il serait insensé
De mettre en doute notre gloire
Et notre mérite.
Aux combats
Les chevaux
Ont toujours été prêts à courir
Au son
De la trompette.
(Les éperons aussi y ont aidé)
Et qui traîna
Le fardeau des canons
A travers les pierres inégales ?
Nous seuls !" hennit le cheval*

*Le boeuf répondit en ruminant :
" Canasson !
Tu fais le flambard pour rien,
Car c'est bien nous
Qui rendons le plus grand service !
Le général en chef a beau se rompre
La cervelle,
En vain le courage
Est héroïque
Quand la pitance
Manque.
Et à qui est reconnaissant
Pour la viande, le soldat qui a faim ?
Au boeuf que l'on méprise !
Ta gloire n'est qu'apparente,
Le boeuf remporte toutes les victoires.*

*Mélancoliquement,
L'âne aussi broutait là.
Il entendit avec déplaisir
Qu'ils se glorifiaient.
Il se mit à braire
Et à balayer l'air
De ses oreilles,
Et il s'écria : " Balivernes !
Voici la vérité :
Si sur terre
Les ânes ne s'attroupaient pas,
La guerre même n'aurait pas lieu !"*

Koloman Kalocsay

Traduction de C.C.

Ezopa fablo

- O - O - O - O - O -

La ĉeval' kaj bovo ie
Ekdisputis energie
Pri l' merito
En milito.

Diris la ĉeval' incite :
"Eh, malsprite
Estus dubi nian gloron
Kaj valoron.
La ĉevaloj
Al bataloj
Kuri ĉiam estis pretaj
Je l' trompetaj
Sonoj.
(Iom helpis ankaŭ spronoj)
Kaj la ŝarĝon de l'kanonoj
tra abruptaj ŝtonoj
Kiu trenis ?
Nur ni !" - la ĉevalo henis.

Bov' respondis dum remaĉo :
"Ĉevalaĉo !
Vi ja vane fanfaronas,
Ĉar ni donas
Tamen la plej grandan servon !
Ja al si la cerbon
La marŝalo vane rompas,
Vane pompas
La kuraĝo
Se l'furaĝo
Mankas.
Kaj al kiu dankas
La viandon la soldat' malsata ?
Al la bovo malŝatata !
Via gloro sole ŝajnas,
Ĉiun venkon bovo gajnas".

Paŝtis sin melankolie
Ankaŭ la azeno tie.
Ĝi malplaĉe aŭdis,
Ke sin ili laŭdis.
Ĝi iais
Kaj balais
La aeron per oreloj,
Kaj ekkriis : "Bagateloj !
Jen la vero :
Sur la tero
Se azenoj ne amasus,
La milit' eĉ ne okazus !"

Kolomano Kalocsay.

Points de repère historiques du Mouvement Espéranto.

Comme d'habitude, notre quatrième numéro de l'année sera consacré à une revue de presse des années considérées. Mais du fait qu'il y a 75 ans (1915) et 50 ans (1940), les journaux *espérantistes* avaient pour la plupart et pour des raisons évidentes, cessé de paraître, nous négligerons ces deux années-là.

Il y a cent ans. 1890.

Dans "la *Esperantisto*" N-ro 5 du 25 février 1890.

"Où réside la cause de la trop lente progression de notre affaire ? Est-ce que le nombre des *espérantistes* existants a déjà atteint le nombre des *idéalistes* auxquels notre affaire pourrait plaire et qu'elle pourrait enthousiasmer ? Est-ce que hors du nombre actuel de nos amis, notre affaire rencontre partout indifférence et mépris ? Non, certainement non et pas du tout ! A en juger par les exemples que j'ai vus, je peux dire en toute certitude qu'il existe encore sur terre des millions (de personnes) qui, avec grand plaisir, adhèrent en un seul jour, à notre affaire si ... elles en savaient quelque chose, si on parlait avec elles, si on leur expliquait toute la signification de notre sainte affaire.

Il y a quelques mois, j'étais dans une grande ville. J'ai demandé par hasard à quelqu'un de connaissance que j'y ai, quelle opinion il avait sur la langue internationale *Esperanto*. "Quelle Langue internationale ? Quel *Esperanto* ? Qu'est-ce que c'est ?", me demanda-t-il étonné. Je questionnai une autre de mes connaissances - même visage interrogateur - Je me rendis chez un libraire, voulant acheter un manuel en notre langue pour le montrer à mes relations. "L'*Esperanto* ?" fit le libraire. "Qu'est-ce que c'est ? Je n'en ai jamais entendu parler". J'allai chez un deuxième, un troisième, chez tous les libraires de la ville. Partout le même balancement étonné de la tête".

Nil novi sub sole

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Propos d'un illuminé

A en juger par le flot de néologismes qu'ils sont capables d'imaginer, on est en droit de se demander si nos *Académiciens* parviennent à se comprendre entre eux au cours de leurs séances de travail.

Ceceo

Historiaj signiloj de la Esperanta Movado.

Kiel kutime, nia kvara numero de la jaro estos dediĉita al pririgardo de la gazetaro dum la jaroj koncernataj. Sed pro la fakto, ke antaŭ 75 jaroj (1915) kaj 50 jaroj (1940) preskaŭ ĉiuj E-gazetaroj ĉesis aperi, ni ignoras tiujn du jarojn.

Antaŭ cent jaroj. 1890.

El "La *Esperantisto*", N-ro 5, de la 25 a de februaro 1890.

"Kie kuŝas la kaŭzo de la ne sufiĉe rapida progresado de nia kara afero ? Cu per la certa nombro de la ekzistantaj *Esperantistoj* jam tute finiĝis la nombro de la *idealistoj*, al kiuj nia afero povus plaĉi kaj kiujn ĝi povus entuziasmigi ? Cu ekster la ekzistanta nombro de niaj amikoj nia afero jam renkontas ĉie indiferentecon aŭ malestimon ? Ne, certe ne kaj tute ne ! Juĝante laŭ la ekzemploj kiujn mi vidis, mi povas diri tute certe, ke en la mondo ekzistas ankoraŭ milionoj, kiuj kun granda plezuro en unu tago aliĝus al nia afero, se ... scius pri ĝi, se oni parolus kun ili, se oni klarigus al ili la tutan grandan signifon de nia sankta afero.

Antaŭ kelkaj monatoj mi estis en unu granda urbo. Mi okaze demandis mian tian konaton, kian opinion li havas pri la lingvo internacia *Esperanto*. "Kia Internacia ? Kia *Esperanto* ? Kio tio ĉi estas ?" li demandis mirante. Mi demandis alian konaton, - tiu sama demandanta vizaĝo. Mi iris al libristo, volante aĉeti lernolibron de nia lingvo por montri al miaj konatoj. "*Esperanto* ?!" diris la libristo, - "Kio tio ĉi estas ? mi neniam aŭdis". Mi iris al dua, al tria, al ĉiuj libristoj en la urbo - ĉie tiu sama mirigita balancado de l'kapo."

Nenio nova sub ĉielo ...

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Diroj de illuminito

Se prijuĝi laŭ la abundo de novismoj, kiujn ili kapablas imagi, oni rajtas demandi sin, ĉu niaj *Akademianoj* sukcesas interkompreniĝi dum siaj laborkunsidoj.

Ceceo

Il y a 25 ans. 1965.

De Esperanto (novembre 1965, page 188).

Esperanto, the Aggressor Language. (La langue de l'agresseur), Ed. Armée des Etats-Unis, Washington. 1962. 233 p. 23x15 cm. Dictionnaire anglais-espéranto et espéranto-anglais avec phraseologie*.

Comme on le sait (sic !) depuis déjà de nombreuses années, l'armée des Etats-Unis utilise l'espéranto comme langue de "l'ennemi" au cours de ses manoeuvres. Qu'on comprenne bien, que pour ce but, il n'est absolument pas nécessaire de se conformer à l'usage international normal, car tous les locuteurs sont des Etats-Uniens. Ce "manuel" met l'accent sur le fait que les utilisateurs ont le droit de modifier la langue selon les besoins locaux. Pas étonnant dès lors, que l'ensemble soit plein d'"américanismes" (des Etats-Unis, évidemment. NdT) Parmi les phrases courantes pour la conversation de tous les jours on lit, par exemple : (Qu'on nous pardonne si nous n'avons pas exactement rendu le sens exact de cet "espéranto" très approximatif...)

Le groupe spécialisé de Transmissions est muni d'un équipement sonore qui permet de produire une variété de bruitages de bataille pour faire croire qu'une petite unité en est une grande. A côté, se trouvent des moyens de guerre psychologique et d'émission de propagande.

V.S.

(* Note : Cette petite information prend aujourd'hui tout son sel quand on sait que l'Irak reste le seul pays au monde où l'espéranto est interdit).

De Heroldo de Esperanto du 16 mars 1965.

Première méthode pour Mongols.

Le Prof d'Université B. Rincen, Membre de l'Académie des Sciences de Mongolie et Membre honoraire de l'Académie de Budapest a fait paraître à la fin de l'année dernière la première méthode d'espéranto pour Mongols sous le titre "Esperanto chel ööröö surach bicig" (Méthode autodidactique d'espéranto). Ainsi que nous avons déjà donné l'information, bientôt paraîtra également un dictionnaire espéranto-mongol et mongol-espéranto.

De Heroldo de Esperanto, du 1er mai 1965.

S.A.T. achète son siège (social).

Se trouvant devant la menace soudaine d'avoir à évacuer son siège à Paris, à la fin de l'année dernière S.A.T. a lancé un appel pour recueillir de l'argent en vue de son acquisition.

En quelques mois tant de dons en espèces ont afflué que le siège a pu aussitôt être acheté.

Antaù 25 jaroj. 1965.

El Esperanto, (novembre 1965, paĝo 188)

Esperanto, the Aggressor Language. (La lingvo de la agresantoj) Eld. Usona Armeo, Vasingtono, 1962. 233 p. 23x15 cm. Vortaro Angla-Ea kaj Ea-angla kun frazaro.*

Kiel konate, jam de multaj jaroj la Usona Armeo aplikas Esperanton kiel lingvon de la "malamikoj" en siaj ekzercaj manovroj. Oni komprenu bone, ke por tiu celo tute ne necesas konformiĝi al normala internacia uzado, ĉar ĉiuj parolantoj estas usonanoj. Tiu ĉi "manlibro" emfazas, ke la uzantoj rajtas modifi la lingvon laŭ lokaj bezonoj. Ne mirinde, ke la tuto estas plena de usonismoj. Inter la "Oftaj Frazoj Por Ĉiutaga Konversacio", ekzemple, oni legas : "Signalo Roto Specialo estas ekipata kun sona ekipaĵo kiu havas kapablo de produktanta sortimento de batala sono por faranta malgranda unito ŝajni granda. Apud, ĝi havas psikologia militado kaj propaganda disvastiga kapablo.

V.S.

(* Noto de C.C.: Tiu malgrava informo alprenas hodiaŭ sian tutan spritajon kiam oni scias, ke Irako restas la nura lando en la mondo, kie Esperanto estas malpermesata).

El Heroldo de Esperanto, la 16an de marto 1965.

Unua lernolibro por mongoloj.

Univ. Prof. B. Rincen, membro de la Scienca Akademio de Mongolio kaj honora membro de la Akademio de Budapest, aperigis fine de pasinta jaro la unuan Esperanto-lernolibron por mongoloj sub la titolo "Esperanto chel ööröö surach bicig" (Aŭto-didakta lernolibro de Esperanto) Kiel ni jam informis, baldaŭ aperos ankaŭ Esperanta-mongola kaj mongola-Esperanta vortaro.

El Heroldo de Esperanto, lan de majo 1965.

S.A.T. aĉetas sian sidejon.

Trovante sin antaŭ subita minaco esti forigita de sia sidejo en Parizo, fine de pasinta jaro, S.A.T. lanĉis alvokon por kolekti monon cele de ĝia aceto.

En kelkaj monatoj alfluis tiom da mondonacoj, ke la sidejo povis esti tuj aĉetita.

Mélanges.

LETTRE D'UN TURC sur les plaisirs et sur son ami Bababec.

Lorsque j'étais dans la ville de Bénarès sur le rivage du Gange, ancienne patrie des brahmanes, je tâchai de m'instruire. J'entendais passablement l'indien ; j'écoutais beaucoup et remarquais tout. J'étais logé chez mon correspondant Omri ; c'était le plus digne homme que j'aie jamais connu. Il était de la religion des bramins, j'ai l'honneur d'être musulman : jamais nous n'avons eu une parole plus haute que l'autre au sujet de Mahomet et de Brama. Nous faisons nos ablutions chacun de notre côté, nous buvions de la même limonade, nous mangions du même riz, comme deux frères.

Un jour, nous allâmes ensemble à la pagode de Gavani. Nous y vîmes plusieurs bandes de fakirs, dont les uns étaient des janguis, c'est-à-dire des fakirs contemplatifs, et les autres, des disciples des anciens gymnosophistes, qui menaient une vie active. Ils ont, comme on sait, une langue savante, qui est celle des plus anciens brahmanes, et, dans cette langue, un livre qu'ils appellent le Veidam. C'est assurément le plus ancien livre de toute l'Asie, sans en excepter le Zenda-Vesta.

Je passai devant un fakir qui lisait ce livre. "Ah ! malheureux infidèle ! s'écria-t-il, tu m'as fait perdre le nombre des voyelles que je comptais ; et de cette affaire-là mon âme passera dans le corps d'un lièvre, au lieu d'aller dans celui d'un perroquet, comme j'avais tout lieu de m'en flatter". Je lui donnai une roupie pour le consoler. A quelques pas de là, ayant eu le malheur d'éternuer, le bruit que je fis réveilla un fakir qui était en extase. "Où suis-je ? dit-il ; Quelle horrible chute ! Je ne vois plus le bout de mon nez : la lumière céleste est disparue" (1). - Si je suis en cause, lui dis-je, que vous voyez enfin plus loin que le bout de votre nez, voilà une roupie pour réparer le mal que j'ai fait ; reprenez votre lumière céleste".

M'étant ainsi tiré d'affaire discrètement, je passai aux autres gymnosophistes ; il y en eut plusieurs qui m'apportèrent de petits clous fort jolis, pour m'enfoncer dans les bras et dans les cuisses en l'honneur de Brama. J'achetai leurs clous, dont j'ai fait clouer mes tapis. D'autres dansaient sur les mains ; d'autres voltigeaient sur la corde lâche ; d'autres allaient toujours à cloche-pied. Il y en avait qui portaient des chaînes, d'autres, un bâton ; quelques-uns avaient leur tête dans un boisseau ; au demeurant les meilleurs gens du monde. Mon ami Omri me mena dans la cellule d'un des plus fameux ; il s'appelait Bababec ; il était nu comme un singe, et avait au cou une grosse chaîne qui pesait plus de soixante livres. Il était assis sur une chaise de bois, proprement garnie de petites pointes de clous qui lui entraient

Miksajoj.

LETERO DE TURKO pri la plezuroj kaj pri lia amiko Bababek.

Kiam mi estis en la urbo Benareso, borde de la rivero Gango, iama patrio de la bramanoj, mi klopodis kleriĝi. Mi sufiĉe komprenis la hindan lingvon ; mi multe aŭskultis kaj rimarkis ĉion. Mi gastis ĉe mia korespondanto Omri. Li estis la plej digna homo kiun mi iam konis. Li estis samreligiano kiel bramanoj, mi mem honorigas min esti islamano : ni neniam parolis unu pli laŭte ol la alia pri Mahometo kaj Bramo. Ni dise lavis nin, ni trinkis la saman limonadon, ni manĝis el la sama rizo, kiel du fratoj.

Iam, ni iris al la Gavani-pagodo. Ni vidis tie plurajn grupojn da fakiroj, el kiuj unuj estis jangioj, tio estas kontemplaj fakiroj, kaj la aliaj disĉiploj de la iamaj gimnosofistoj, kiuj aktive vivis. Ili havas, kiel sciata, sciencoplenan lingvon, kiu estas tiu de la prabramanoj, kaj en tiu lingvo, libron, kiun ili nomas la *Veidamo*. Estas tutcerte la plej malnova libro el la tuta Azio, inkluzive de la *Zenda-vesta*

Mi preterpasis fakiron, kiu legis tiun libron. Ah ! kompatinda nebramano ! li ekkris, vi perdigis al mi la vokalnombrojn, kiun mi kalkulis ; kaj pro tiu afero, mia animo transpasos en la korpon de leporo, anstataŭ iri en tiun de papago, kiel mi povis flati al mi. Mi donis al li rupion por konsoli lin. Post kelkaj paŝoj, malbonokaze mi ternis kaj la bruo, kiun mi faris vekis fakiron ekstazantan. "Kie mi estas ?", li diris ; "Kia abomena defalo ! Mi ne plu vidas mian nazpinton : la ĉiela lumo malaperis" (1). - Se mi estas la kialo, mi diris al li, pro kio vi finfine, vidas pli malproksime ol via nazpinto, jen rupio por ripari la malbonon, kiun mi faris al vi. Reprenu vian ĉielan lumon".

Tiel diskrete elturniĝinte, mi iris al la aliaj gimnosofistoj. Estis kelkaj, kiuj alportis al mi najletojn ege beletajn por premsovi en miajn brakojn kaj femurojn, honore al Bramo. Mi aĉetis iliajn najlojn per kiuj mi najligis miajn tapiŝojn. Aliaj dancis surmane ; aliaj flirtis sur malstreĉita ŝnuro ; aliaj iris ĉiam unupiede. Estis iuj, kiuj surportis ĉenojn, aliaj ŝargoselon, kelkaj havis la kapon en buselo ; cetera la plej bonaj homoj el la mondo. Mia amiko Omri kondukis min en la ĉelon de unu el la plej famaj inter ili. Lia nomo estis Bababek. Li estis nuda kiel simio kaj havis ĉirkaŭ la kolo dikan ĉenon, kiu pezis pli ol sesdek funtojn. Li sidis sur ligna seĝo taŭge garnita per malgrandaj najlopintoj, kiuj eniris en liajn sidvangojn, kaj kredeble li estis kvazaŭ sur satena lito.

dans les fesses, et on aurait cru qu'il était sur un lit de satin.

Beaucoup de femmes venaient le consulter ; il était l'oracle des familles, et on peut dire qu'il jouissait d'une très grande réputation.

Je fus témoin du long entretien qu'Omri eut avec lui. "Croyez-vous, lui dit-il, mon père, qu'après avoir passé par l'épreuve des sept météoroscopes, je puisse parvenir à la demeure de Brama ? - C'est selon, dit le fakir ; comment vivez-vous ?

- Je tâche dit Omri, d'être bon citoyen, bon mari, bon père, bon ami ; je prête de l'argent sans intérêt aux riches dans l'occasion, j'en donne aux pauvres ; j'entretiens la paix parmi mes voisins. - Vous mettez-vous quelquefois des clous dans le cul ? demanda le brahmin. - Jamais, mon révérend père. - J'en suis fâché, répliqua le fakir, vous n'irez certainement que dans le dix-neuvième ciel ; et c'est dommage. - Comment, dit Omri, cela est fort honnête. je suis très content de mon lot : que m'importe du dix-neuvième ou du vingtième, pourvu que je fasse mon devoir dans mon pèlerinage, et que je sois bien reçu au dernier gîte ? N'est-ce pas assez d'être honnête homme dans ce pays-ci, et d'être ensuite heureux au pays de Brama ? Dans quel ciel prétendez-vous donc aller, vous, monsieur Bababec, avec vos clous et vos chaînes ? - Dans le trente-cinquième, dit Bababec. - Je vous trouve plaisant, répliqua Omri, de prétendre être logé plus haut que moi ; ce ne peut être que l'effet d'une excessive ambition. Vous condamnez ceux qui recherchent les honneurs dans cette vie, pourquoi en voulez-vous de si grands dans l'autre ? Et sur quoi d'ailleurs prétendez-vous être mieux traité que moi ? Sachez que je donne plus en aumônes en dix jours que ne vous coûtent en dix ans tous les clous que vous enfoncez dans le derrière. Brama a bien à faire que vous passiez la journée tout nu, avec une chaîne au cou ; vous rendez là un beau service à la patrie. Je fais cent fois plus de cas d'un homme qui sème des légumes, ou qui plante des arbres, que de tous vos camarades, qui regardent le bout de leur nez, ou qui portent un bât par excès de noblesse d'âme."

Ayant parlé ainsi, Omri se radoucit, le caressa, le persuada, l'engagea enfin à laisser là ses clous et sa chaîne, et à venir chez lui mener une vie honnête. On le décrassa, on le frotta d'essences parfumées ; on l'habilla décentement ; il vécut quinze jours d'une manière fort sage, et avoua qu'il était cent fois plus heureux qu'auparavant. Mais il perdait son crédit dans le peuple ; les femmes ne venaient plus le consulter : il quitta Omri, et reprit ses clous pour avoir de la considération.

Voltaire
Mélanges de littérature, d'histoire
et de philosophie.

(1) Quand les fakirs veulent voir la lumière céleste, ce qui est très commun parmi eux, ils tournent les yeux vers le bout de leur nez. (Note de Voltaire).

Multaj virinoj venis konsulti lin. Li estis la orakolo de la familioj kaj oni povas diri, ke li ĝuis grandegan famon.

Mi ĉeestis longan paroladon inter Omri kaj li. Ĉu vi opinias, li diris, Patra Moŝto, ke travivinte la elprovon de la sep metempsikozoj, mi povu atingi la restadejon de Brama ? Tio dependas, diris la fakiro ; kiel vi vivas ?

-Mi klopodas, diris Omri, esti bona civitano, bona edzo, bona patro, bona amiko. Mi pruntedonas monon seninterese al la riĉuloj en okazo de bezono. Mi donas el ĝi al la malriĉuloj ; mi flegas la pacon inter miaj najbaroj. - Ĉu vi kelkfoje enŝovas najlojn en vian pugtruon ? demandis la bramano. - Neniam, Respektinda Patro. - Mi ĉagreniĝas pro tio, respondis la fakiro. Vi tutcerte eniros nur la deknaŭan ĉielon, kaj estas domaĝe. - Pa ! diris Omri, tio estas tre konvena. Mi estas tre kontenta pri mia sorto ; ne gravas por mi la deknaŭa aŭ la dudeka nur se mi plenumos mian devon dum mia transmigrado kaj estos bone akceptita ĉe mia lasta loĝejo.

Ĉu ne sufiĉas esti honestulo en tiu ĉi lando kaj esti poste feliĉa en la lando de Brama ? En kiun ĉielon vi pretendas iri, vi, sinjoro Bababek, kun viaj najloj kaj viaj ĉenoj ? - En la tridek kvinan diris Bababek. Vi amuzasmin, respondis Omri, pretendante esti loĝata pli alte ol mi ; tio ja povas esti nur la rezulto de troa ambicio. Vi kondamnas tiujn, kiuj priserĉas la honorojn en tiu vivo, kaj vi deziras tiel grandajn en la alia ? Kaj pro kio, cetere, vi pretendas esti pli bone traktata ol mi ? Sciu, ke mi donas pli kiel almozojn en dek tagoj ol kiom kostas al vi ĉiuj najloj, kiujn vi enpikas en la sidvangojn. Brama bone profitas, ke vi trapasas la tagon tute nuda kun ĉeno ĉirkaŭ la kolo. Vi faras tiel belan servon al la patrio. Mi centfoje pli ŝatas homon, kiu semas legomojn aŭ kiu plantas arbojn, ol ĉiujn viajn kamaradojn, kiuj rigardas sian nazpinton, aŭ kiuj surportas ŝarĝoselon pro troa grandanimeco.

Tiel parolinte, Omri plimildigis, karesis lin, persvadis lin, instigis lin, finfine, lasi tie siajn najlojn kaj sian ĉenon, kaj veni ĉe li, mondumane vivi. Oni purigis lian haŭton, oni frotadis lin per parfumaj esencoj, oni dece vestis lin. Li vivis dum dekkvin tagoj tre saĝe kaj konfesis, ke li estas centfoje pli feliĉa ol antaŭe. Sed li ekperdis sian krediton ĉe la popolo ; la virinoj ne plu venis konsulti lin : li forlasis Omri kaj reprenis siajn najlojn por gajni konsideron.

Voltaire
Mélanges de littérature, d'histoire et de philosophie
(Miksaĵoj el literaturo, historio kaj filozofio)

(1) Kiam la fakiroj deziras vidi la ĉielan lumon, kio estas tre ordinara ĉe ili, ili turnas la okulojn al sia nazpinto (Noto de Voltaire).

(Tradukis : C.C.)

Lu dans la presse espéranto

Information lue dans *Heroldo de Esperanto* du 31 mai 1990, et qu'il nous paraît intéressant de diffuser :

Enfants autour du monde

En mai 1987, des espérantistes de San Diego (Californie) ont fondé l'association sans buts lucratifs "Enfants autour du monde".

En voici les buts :

(1) Faire connaître l'espéranto aux enfants des différents pays, les aider à communiquer entre eux et à apprendre ce qui concerne les enfants des autres pays.

(2) Echanger des suggestions, des jeux et des chants avec les professeurs d'espéranto et leur proposer des matériaux bon marché ou gratuits.

En voici les premiers pas :

a) A partir de mai 1987, l'association a enseigné l'espéranto à 250 enfants de six classes dans 3 écoles primaires à raison de 35 à 50 minutes par semaine, pour la plupart au moins pendant 9 mois. Les classes ont écrit de courtes lettres ou cartes postales aux autres classes.

b) Actuellement, plus de 100 adultes, surtout aux U.S.A. et au Canada sont membres de l'association.

c) 2 numéros de la "Revue des Enfants autour du monde" ont paru. Chaque numéro, de 10 pages, contient des dessins et de petits récits d'enfants ; on y trouve aussi une courte leçon d'espéranto, un jeu et une chanson. S'y ajoutent des traductions en vis-à-vis, éventuellement en d'autres langues.

d) A l'aide d'une bourse de la "Fondation Carson pour l'éducation", au Canada, l'association a réalisé une cassette de 12 petites chansons pour commençants et par 2 annonces publicitaires, l'a proposée gracieusement, ainsi qu'un numéro de la revue, à tous ceux qui enseignent l'espéranto aux enfants. Il a déjà été expédié 263 cassettes et la revue à 45 pays. Beaucoup de destinataires se sont enthousiasmés et veulent collaborer. Quelques-uns ont envoyé des livres, des disques ou des cassettes.

e) Il y a peu de temps, a été éditée la bande dessinée "Soyez le bienvenu, ami ! Parlez-vous espéranto ?" Elle vise à faire connaître l'espéranto si simplement qu'un enfant puisse l'utiliser pour le présenter à son tour à un autre enfant. Résultat : les enfants d'une classe ont réalisé leur propre BD. Tous les 27 enfants ont participé. La première BD accompagnée d'une lettre explicative a été reçue par 75 correspondants dans 25 pays.

L'association cherche des espérantistes dans d'autres pays, qui pourraient participer aux projets.

Charlotte Kohrs (Présidente)
3876 Belmont Avenue
San Diego
CA 92116 . Etats-Unis

Legita en la E. Gazetaro.

Informo legita en *Heroldo de Esperanto* je la 31a de majo 1990, kiu ŝajnas al ni disvastiginda :

Infanoj ĉirkaŭ la mondo.

En majo 1987, esperantistoj el San Diego (Kalifornio) fondis la senprofitan asocion "Infanoj ĉirkaŭ la mondo".

Jen la celoj :

(1) Enkonduki Esperanton al diverslandaj infanoj kaj helpi ilin interkomuniki kaj lerni pri infanoj en aliaj landoj.

(2) Interŝanĝi sugestojn, ludojn kaj kantojn kun instruistoj de Esperanto, kaj proponi al ili mal-multekostajn aŭ senkostajn materialojn.

Jen la unuaj paŝoj :

a) Ekde majo 1987 la asocio enkondukis Esperanton al 250 infanoj en ses klasoj en tri elementaj lernejoj po 35 ĝis 50 minutoj ĉiun semajnon, por plej multaj almenaŭ dum 9 monatoj. La klasoj skribis malgrandajn leterojn aŭ poŝtkartojn al aliaj klasoj.

b) Nun pli ol 100 plenaĝuloj, ĉefe en Usono kaj Kanado, estas membroj de la societo.

c) Aperis du numeroj de "La Revuo de Infanoj ĉirkaŭ la Mondo". Ĉiu 10-paĝa numero enhavas desegnojn kaj verketojn de infanoj ; ankaŭ mallongajn Esperanto-lecionon, ludon kaj kanton. Aldoniĝas paralelaj tradukoj en la angla, eventuale en aliaj lingvoj.

d) Per la helpo de stipendio de la "Eduka Fondaĵo Carson" en Kanado, la societo produktis kasedon de 12 konversaciaj kantetoj por komencantoj, kaj per du reklamoj proponis ĝin kaj numeron de "La Revuo" senpage al ĉiuj, kiuj instruas Esperanton al infanoj. Jam estas senditaj 263 kasedoj kaj la revuo al 45 landoj. Multaj ricevintoj entuziasmiĝis kaj volas kunlabori. Kelkaj sendis librojn, diskojn aŭ kasedojn.

e) Antaŭnelonge eldoniĝis komikso (1) "Bonvenon Amiko ! Ĉu vi parolas Esperanton ?" Ĝi celas enkonduki Esperanton tiel simple, ke infano povu uzi ĝin por prezenti Esperanton al alia infano. Rezulte, infanoj en unu klaso kreis sian propran komikson. Ĉiu el la 27 infanoj partoprenis. La unuan komikson kun letero pri la celoj ricevis 75 el la korespondantoj, en 25 landoj.

La societo serĉas esperantistojn en aliaj landoj, kiuj volus partopreni en la projektoj.

Charlotte Kohrs (prezidanto)
3876 Belmont avenue
San Diego
CA 92116 Usono.

(1) La normala vorto por traduki tiun anglismon en nian lingvon estas *bildstria*

Informations officielles de l'Académie d'Espéranto.

Recommandations sur les noms propres.

1) L'Académie reconnaît que chacun a le droit d'espérer son nom selon son bon plaisir. Chacun a le droit également de choisir un pseudonyme.

2) L'Académie reconnaît aussi que chacun a le droit de conserver son nom authentique dans son orthographe d'origine à condition qu'il soit écrit en lettres latines. Il doit alors tolérer que les accents particuliers ou autres signes diacritiques de sa langue disparaissent ; de même que son nom soit prononcé d'une autre façon que dans sa langue.

Si les quatre lettres latines non espéranto Q, W, X et Y figurent dans l'écriture d'origine de son nom, l'Académie conseille de les prononcer ainsi :

Q comme k, et QU comme kv.

W comme v dans les noms d'origine allemande ou polonaise. Ou encore d'origine néerlandaise.

W comme le w de l'Alphabet Phonétique International pour toutes les autres langues (1).

X comme ks.

Y i bref, avant et après une voyelle,

Y comme i, dans les autres cas.

3) L'Académie constate, que la grande majorité des personnes de régions d'autre écriture ont déjà l'habitude de transcrire leurs noms en alphabet espéranto. Cependant, une minorité transcrit ses noms selon des habitudes d'autres langues ; en général, il s'agit de l'anglais ou du français ; mais ce peut être aussi selon les règles de la transcription latine officielle (cas du chinois et autres).

4) L'Académie conseille, que personne n'impose à d'autres une manière de changer ou de transcrire son nom même par l'écrit. Le nom propre est la possession personnelle de chaque individu.

(1) Il s'ensuit que la prononciation "officielle" de Waringhien est désormais Oïrengien. (Indiquons pour nos lecteurs non espérantistes que M. Gaston Waringhien, Académicien, est notre plus célèbre lexicographe.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Où le vrai peut être vraisemblable ...

De Heroldo de Esperanto du 28 février 1990.

C. Martins, de Roubaix (France) écrit : " On m'a envoyé en Tchécoslovaquie travailler sur des problèmes de technique textile. Je parle français et anglais, tandis que le directeur parle le tchèque et l'allemand. Au début un professeur de français était présent pour nous servir d'interprète, mais il ne connaissait pas les termes techniques ! Ensuite est venu un ingénieur que parlait très mal l'anglais. Enfin nous avons téléphoné de concert au comptable de l'hôtel qui parlait espéranto - et depuis, tout se passe sans difficulté".

Oficialaj informoj de la Akademio de Esperanto.

Rekomendo pri propraj nomoj.

1) La Akademio agnoskas, ke ĉiu ajn rajtas esperantigi sian nomon laŭ sia bontrovo. Ĉiu rajtas ankaŭ elekti pseŭdonomon aŭ plumnomon por si.

2) La Akademio ankaŭ agnoskas, ke ĉiu ajn rajtas konservi sian aŭtentan nomon laŭ la originala ortografio, se nur ĝi estas skribita per latinaj literoj.

Li tiam devas toleri, ke la specialaj super-signoj aŭ aliaj signoj de lia lingvo eventuale mal-aperos ; ankaŭ ke lia nomo estos prononcata en alia maniero ol en lia lingvo.

Se la kvar ne-Esperantaj latinaj literoj Q, W, X kaj Y aperos en la originala skribo de nomo, la Akademio konsilas prononci ilin jene :

Q kiel k, kaj QU kiel kv.

W kiel v en nomoj de Germana aŭ Pola deveno. Ankaŭ de Nederlanda deveno.

W kiel la w de la Internacia Fonetika Alfabeto por ĉiuj aliaj lingvoj. (1)

X kiel ks

Y kiel j, se antaŭ aŭ post vokalo

Y kiel i, en aliaj okazoj.

3) La Akademio konstatas, ke la granda plimulto de personoj el aliaj skribo-regionoj jam kutimas transskribi siajn nomojn per la Esperanto-alfabeto. Tamen malplimulto transskribas siajn nomojn laŭ kutimoj en aliaj lingvoj : ordinare temas pri la angla aŭ la franca ; sed povas esti ankaŭ laŭ la preskribo de la oficiala latina transskribo por la koncerna nacia lingvo (kazo de la ĉina kaj de aliaj)

4) La Akademio konsilas, ke neniu trudu al aliaj personoj manieron ŝanĝi aŭ transskribi sian nomon eĉ skribe. Propra nomo estas apartenaĵo de ĉiu individuo.

(1) Sekve de tio, la "oficiala" prononco de Waringhien estas ekde nun ŭarengien.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kie la vero povas esti verŝajna ...

El Heroldo de Esperanto je la 28a de februaro 1990.

C. Martins el Roubaix (Francio) skribas : " Oni sendis min labori en Ĉekoslovakio pro tekstilaj teknikaj problemoj. Mi parolas la francan kaj la anglan, dum la direktoro parolas la ĉeĥan kaj la germanan. Unue deĵoris profesoro pri la franca, por traduki inter ni sed li ne konis la teknikajn vortojn ! Poste alvenis inĝeniero, kiu aĉe parolis la anglan. Fine ni kune telefonis al la kontisto de la hotelo, kiu parolis Esperante - kaj de tiam ĉio iras glate !".

Pour terminer cette série de textes concernant différentes recommandations, prises de position, déclarations ou résolutions, destinée à présenter les différents courants de pensée du Mouvement Espéranto, nous présentons un texte établi en 1988, à l'issue d'un séminaire qui s'est tenu à Ahrenshoop, en R.D.A. auquel ont participé des représentants de l'Académie d'espéranto, de U.E.A., de T.E.J.O. (jeunes), de I.L.E.I. (enseignants), de T.E.C. (Scientifiques et techniciens) etc.

RECOMMANDATIONS D' AHRENSHOOP'88

Nous dressons ci-dessous la liste des bonnes idées et suggestions qui méritent d'être prises en considération, soulevées lors des exposés et du débat (du séminaire d'Ahrenshoop. NdIR) classés en 5 catégories et recommandons à tous les espérantistes convaincus, soit individuellement, soit collectivement, d'en prendre note et de les utiliser dans des discussions ultérieures, chacun dans son milieu.

1.- Catégorie I (Questions de linguistique).

Il est souhaitable :

1.1. Que l'Académie d'espéranto, plus que jusqu'à présent, vive dans son public et publie à son sujet. Pour atteindre cela, on doit trouver des cadres à l'intérieur desquels l'Académie doit présenter ses résultats, par ex. en les adressant à des revues influentes de par le monde, et en utilisant les émissions radiophoniques en espéranto, de façon que les Académiciens apparaissent en public, ainsi que leur considération.

1.2. Qu'un séminaire soit organisé au sujet des problèmes de lexicographie, pour permettre de confronter les expériences entre les auteurs de bons dictionnaires de niveau moyen existants et de livres de grammaire, dans le but de rédiger et d'éditer un dictionnaire normatif et une grammaire utilisable internationalement (1).

1.3. Qu'ait lieu une collaboration active des Académiciens et des autres espérantologues avec les instances non espérantistes comme "Infoterm"(2), les centres de recherche universitaires et autres.

1.4. Que soit stimulée la recherche sur la valeur propédeutique de l'espéranto.

1.5. Que le rôle de T.E.C. soit plus largement diffusé.(3).

1.6. Que l'Académie se prépare à devenir une personne juridique, de façon qu'elle puisse recevoir des dons sans payer d'impôts.

2.- Catégorie II. (Questions concernant les structures et le Mouvement espérantistes).

(1) On suppose que le dictionnaire aussi doit être utilisable internationalement ...

(2) Infoterm = International Information Centre For Terminology (Centre international d'information pour la terminologie) fondé à Vienne en 1971 par l'UNESCO et l'Institut autrichien de Normalisation.

(3) T.E.C. = Terminologia Esperanto-Centro (Centre espérantiste de terminologie). A été fondé le 27.07.1987 au cours du 72ème Congrès Universel à Varsovie (Notes du trad.)

Por fini tiun sinsekvon de tekstoj koncernantaj diversajn rekomendojn, principdeklarojn, deklarojn aŭ rezoluciojn, destinitajn prezenti la diversajn pensmanierojn de la Esperanta Movado, ni prezentas hodiaŭ tekston verkitan en 1988, fine de seminario, kiu okazis en Ahrenshoop (G.D.R.), al kiu partoprenis reprezentantoj de la Esperanta Akademio, de U.E.A., de T.E.J.O.(junuloj) de I.L.E.I.(instruistoj), de T.E.C. (Scienculoj kaj teknikistoj), ktp.

REKOMENDOJ EL AHRENSHOOP '88

Ni listigas ĉi-sube la bonajn kaj konsiderindajn ideojn kaj sugestojn levitajn el la prelegoj kaj diskutado (de la seminario en Ahrenshoop. NdIR) laŭ 5 kategorioj, kaj rekomendas al ĉiuj celkonsciaj movadanoj, ĉu individue, ĉu kolektive, prinoti kaj utiligi ilin por plua traktado en sia medio.

1.- Kategorio I (lingvistikaj demandoj).

1.1. AdE pli ol ĝis nun vivu en sia publiko kaj publikigu pri si. Por atingi tion, oni trovu kadrojn, ene de kiuj AdE prezentu siajn rezultojn, ekz. sendante ilin al influhavaj revuoj tra la mondo, kaj utiligante la E-ajn radio-elsendojn, tiel ke la Akademianoj montru sin en la publiko kaj sian reputacion.

1.2. Oni okazigu seminarion pri leksikografiaj problemoj por ebligi sperto-interŝanĝon inter verkistoj de la ekzistantaj bonaj mezgradaj vortaroj kaj gramatikaj libroj, kun la celo verki kaj eldoni normigan vortaron kaj gramatikan libron, uzeblan, internacie.

1.3. Okazu aktiva kunlaborado de la Akademianoj kaj de aliaj esperantologoj kun neesperantistaj instancoj kiel "Infoterm", universitataj esplorcentroj kaj aliaj.

1.4. Plivigligu la esploron pri la propedeŭtika valoro de Esperanto.

1.5. La rolo de T.E.C. estu pli vaste diskonigita.

1.6. AdE preparu sin por esti jura personeco, por ke ĝi tiel povu ricevi donacojn senimposte.

2. Kategorio II (Strukturaj kaj movadologiaj demandoj).

2.1. Oni utiligu la materialojn de la movadologia simpozio en Roterdamo (dum 73a U.K.) kaj de la seminario en Szeged (Hungario) "Esperanto en la dua jarcento".

2.2. Oni daŭrigu la organizadon de strategie gravaj seminarioj kun pli monografia enhava profilo.

(Il est souhaitable :)

2.1. Qu'on utilise les matériaux du symposium de Rotterdam sur le Mouvement (pendant le 73ème C.U.) et du séminaire de Szeged (Hongrie) "Esperanto dans le deuxième siècle" (4).

2.2. Qu'on prolonge l'organisation de séminaires importants du point de vue stratégique et ayant un contenu plus restreint.

2.3. Pour regrouper efficacement et organiser les travaux des différents centres d'espéranto à travers le monde, que U.E.A. se charge de la coordination du travail de ces centres.

2.4. Que U.E.A. soit considérée comme centre fonctionnel pour toute la communauté espérantiste, de façon que disparaisse l'insatisfaction et l'isolement de nombreux espérantistes. Que, dans le même but U.E.A. s'efforce de répartir largement les tâches des espérantistes à travers le monde, en collaboration avec L.A. et F.A. (5) pour obtenir des services administratifs ponctuels et une (bonne) information interne et externe.

2.5. Le problème des transferts d'argent est un frein puissant à la collaboration internationale et c'est pourquoi U.E.A. doit s'efforcer de trouver une solution convenable, par ex. par la collecte de devises inconvertibles en vue de l'édition en commun d'ouvrages, etc.

3. Catégorie III (Questions concernant les services offerts dans le Mouvement Espéranto.)

3.1. Qu'on élève le niveau des services aux membres (ponctualité) car les services laissant à désirer sont souvent la cause principale de l'abandon des membres et de la perte d'une importante vitalité.

3.2. Les bibliothèques sont nos trésors et c'est pourquoi nous devons veiller particulièrement à compléter et à mettre à jour les bibliothèques "nationales" et spécialisées et à la collaboration entre elles.

3.3. Nous devons constamment entretenir les contacts avec les espérantistes hors Europe et les aider par différentes méthodes pratiques.

3.4. Nous devons porter particulièrement notre attention sur les jeunes, surtout dans les mouvements qui font fureur hors Europe.

3.5. Essayons d'orienter l'utilisation de l'espéranto vers des techniques diverses, de façon qu'il soit source de connaissances pour les espérantistes, au moyen de journaux et de dissertations originales.

3.6. Qu'un bon service de correspondance mondiale soit mis en fonctionnement (6)

4. Catégorie IV. (Questions sur l'éducation et l'information). (Il est souhaitable :)

4.1. Que l'éducation dans notre Mouvement soit intensifiée. L'éducation est surtout liée à la montée et à la formation de bons enseignants de la langue espéranto et d'organisateur compétents.

4.2. Qu'on continue systématiquement la recherche sur une information plus efficace pour pro-

2.3. Por efike akumuli kaj funkciigi la laborojn de diversaj Esperanto-centroj tra la mondo, U.E.A. prenu sur sin la kunordigan rolon de la laboro de tiuj centroj.

2.4. U.E.A. estu konsiderata kiel servo-centro por la tutmonda esperantista komunumaro, tiel ke malaperu la malkontento kaj izoliteco de multaj esperantistoj. Samcele, U.E.A. klopodu disdividi la taskaron de esperantistoj vaste tra la mondo, kunlabore kun L.A. kaj F.A. por akurataj administraj servoj kaj interna kaj ekstera informado.

2.5. Transpaga problemo estas grava bremsilo de internacia kunlaborado, kaj tial U.E.A. klopodu trovi taŭgan solvon, ekz. per kolektado de netranspagipovaj valutoj por komuna eldono de libroj, k.s.

3. Kategorio III (Priservaj demandoj en la Esperanto-Movado).

3.1. Oni plialtigu la nivelon de servoj al la membroj (akurateco), ĉar nekontentigaj servoj estas ofte la ĉefa kaŭzo de foriro de la membroj kaj perdo de gravaj laborfortoj.

3.2. Bibliotekoj estas niaj trezorejoj, kaj tial ni dediĉu nian apartan atenton al la kompletigo, ĝisdatigo kaj kunlaborado inter landaj kaj fakaj bibliotekoj.

3.3. Daŭre ni flegu kontaktojn kun esperantistoj ekster Eŭropo kaj helpu al ili laŭ diversaj praktikaj metodoj.

3.4. Aparte ni direktu atenton al la junularo, ĉefe en la furore disvolvigantaj ekstereŭropaj movadoj.

3.5. Oni provu ligi la uzadon de Esperanto kun fakaj celoj, tiel ke Esperanto estu fonto de scioj de la esperantistoj pere de gazetoj kaj originalaj disertacioj.

3.6. Estu funkciigata bona koresponda servo tutmonda.

4. Kategorio IV. (Edukaj kaj informaj demandoj).

4.1. Oni pligravigu la edukadon en nia movado. Edukado ĉefe rilatas al la kreskigo kaj trejnado de bonaj instruantoj de la lingvo Esperanto kaj taŭgaj movadorganizantoj.

4.2. Oni sisteme daŭrigu la esploradojn pri pli efika informado por disponigi al ĉiuj aktivuloj materialojn ĉirilatajn kaj tiucele starigu "Centron pri Informado kaj Dokumentado".

4.3. La disponeblaj komunikiloj estu mobilizitaj por trafa informado al la ekstermovadaj medioj, ekz. pere de teleksiloj, telefaksiloj kaj komputilaj datumbankoj.

(4) Voir notre dernier numéro, page 15.

(5) L.A. Landaj Asocioj (Branches nationales de U.E.A.).

F.A. Fakaj Asocioj (Associations spécialisées).

(6) On sait que M. Llorens, de Nice, qui assurait ce service, est obligé d'abandonner pour raison de santé.

curer à tous les *espérantistes actifs des matériaux adéquats et, dans ce but, qu'on mette sur pied un "Centre d'information et de documentation"*

4.3. *Que les moyens de communication disponibles soient mobilisés pour une information pertinente des milieux non espérantistes, par ex. au moyen de telex, de fax et de banques de données informatiques.*

4.4. *Qu'on mette sur pied un système d'éducation permanent, non seulement chez T.E.J.O., mais encore à U.E.A., de façon que le Mouvement puisse se transmettre les tâches d'une génération à l'autre, accumulant les résultats atteints, les problèmes et les expériences des prédécesseurs, afin de pouvoir les améliorer ou les mettre à jour.*

4.5. *Qu'on entretienne parmi les espérantistes avides de culture le pont jeté entre les diverses valeurs culturelles à travers le monde et qu'ainsi on s'efforce d'une certaine manière d'élaborer une culture internationale au moyen de l'espéranto.*

5. Catégorie V. (Questions concernant l'utilisation dans les sciences). (Il est souhaitable :)

5.1. *Qu'on fasse une distinction entre les activités scientifiques (spécialisées) et d'agrément (hobbies). Qu'on rende possible un plus grand développement des organisations spécialisées et qu'on informe largement sur les activités de ces dernières les membres de U.E.A. et des autres organismes.*

5.2. *Qu'on appelle les linguistes et autres spécialistes à une collaboration avec les espérantistes des mêmes spécialités en vue d'une étude en commun des problèmes concernés.*

5.3. *Qu'on stimule et qu'on incite à une activité technique plus forte parmi les jeunes du Mouvement, par ex. entre les étudiants d'universités ou de grandes écoles, dans les diverses spécialités, pour les préparer à utiliser l'espéranto dans leurs études et leurs objectifs.*

5.4. *Qu'on soutienne les recherches sociologiques à l'échelle nationale ou internationale sur le Mouvement espéranto, et qu'on publie des articles sur les idées en cours qui s'y rapportent.*

5.5. *Qu'on encourage et qu'on organise différentes recherches historiques par ex. sur Zamenhof, le Mouvement espérantiste ouvrier et autres.*

5.6. *Qu'on réunisse des traducteurs compétents en littérature espéranto pour l'étude en commun de problèmes de traduction, par ex. la normalisation de termes relatifs à l'histoire dans les différentes littératures nationales.*

5.7. *Qu'on mène campagne à l'échelle mondiale pour recueillir des projets scientifiques ou techniques sur divers sujets réalisables uniquement par une collaboration internationale d'espérantistes et qu'on les présente à des Fondations des différentes parties du monde en vue de les subventionner et même de financer intégralement leur réalisation.*

Rédaction définitive : Detlev Blanke

Note de la Rédaction. La publication de ce texte ne signifie pas que la revue soit d'accord sur tous les points de ces recommandations. Le silence sur le problème important de la formation d'interprètes compétents, la non-incitation à la création de services visant les non-espérantistes, l'élitisme général de ce texte sont trois critiques parmi celles qui peuvent s'élever. (CC).

4.4. Oni starigu konstantan kadran edukistemon ne nur en T.E.J.O. sed ankaŭ en U.E.A., tiel ke la movado povu transdoni la taskojn de generacio al generacio, akumulante la atingojn, problemojn kaj spertojn de la antaŭuloj por povi plibonigi kaj ĝisdatigi ilin.

4.5. Oni kultivu inter la esperantistaj kulturistoj la eblecojn transponti diversajn kulturajn valorojn tra la mondo kaj tiel klopodu iel konstrui internacian kulturon pere de Esperanto.

5. Kategorio V. (Demandoj pri scienca aplikado).

5.1. Oni distingu inter la scienca (faka) kaj hobia agado. Oni ebligu pli vastan disvolvigon de la fakaj organizoj kaj vaste informu pri ilia agado la membroj de U.E.A. kaj de aliaj organizaĵoj.

5.2. Oni alvoku lingvistoj kaj aliajn specialistojn al kunlaboro kun esperantistaj samfakuloj rilate komunan studadon de koncernaj problemoj.

5.3. Oni stimulu kaj instigu pli fortan fakan agadon jam en la junulara movado, ekz. inter diversfakaj studentoj universitataj kaj altlernejaj, por ke ili estu preparitaj apliki Esperanton por siaj fakaj studoj kaj celoj.

5.4. Oni subtenu naciskalajn kaj internaciajn sociologiajn esplorojn pri la Esperanto-movado kaj aperigu artikolojn pri ekzistantaj ideoj ĉirilataj.

5.5. Oni kuraĝigu kaj organizu plurajn historiajn esplorojn, ekz. pri zamenhofologio, laborista Esperanto-movado kaj similaj.

5.6. Oni kunvoku kompetentaj tradukistojn en la Esperanta literaturo por komuna studado de tradukologiaj problemoj, ekz. normigo de historiismoj en diversaj naciaj literaturoj.

5.7. Oni kampanju mondscale por kolektadi diverstemajn kaj fakajn scienc-teknikajn projektojn realigeblaj nur per internacia kunlaboro de esperantistoj kaj prezentu ilin al fondaĵoj el diversaj partoj de la mondo por subvenciado kaj eĉ plena financado por realigo.

Finredaktis : Detlev Blanke

Noto de la redakcio. La aperigo de tiu teksto ne signifas, ke la revuo plene konsentas pri ĉiuj punktoj de tiuj rekomendoj. La silentado pri la grava problemo de la trejnado de kompetentaj interpretistoj, la ne-instigado al la kreado de servoj cele al la ne-espérantistoj, la ĝenerala elitismo de tiu teksto estas tri el la kritikoj, kiuj povas leviĝi. (C.C).

MOTS-CROISES TRES FACILES

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1										
2						■				
3			■							
4								■		
5				■						■
6								■		
7		■				■				
8					■					
9						■				
10										■

Horizontalement :

- 1.- Moulin à vent (deux radicaux) (s.f.)
- 2.- Ensemble des membres (mot dérivé).- Nilotique (relatif au Nil).
- 3.- Interjection servant à accepter, ou conjonction servant à introduire une concession.- Enseigner.
- 4.- Gypaète.- Deux lettres de "zinko".
- 5.- Ogre (s.f.).- Ramper.
- 6.- Phaéton (oiseau ou voiture).- Suffixe indiquant la chose, le moyen qui sert à faire l'action exprimée par le radical.
- 7.- Tout de suite.- Laissez !
- 8.- Acquisition (s.f.).- Lexical ou relatif au mot.
- 9.- Poing.- Géode (masse minérale creuse, tapissée de cristaux) (s.f.).
- 10.- Passé du verbe "orienter".

Verticalement.

- 1.- Gifle (deux radicaux).
- 2.- Ennuyeux .- Course (s.f.).
- 3.- Symbole chimique du sodium.- Préparer, apprêter (radical + suffixe).
- 4.- Troisième.- Tournée (théâtrale) (s.f.).
- 5.- Pièces de monnaie (radical + suffixe).- Suffixe indiquant que la chose en question est divisée en autant de parties égales que le montre le radical.
- 6.- Etain (s.f.).
- 7.- Etude des insectes (s.f.).
- 8.- Lire (monnaie italienne)(s.f.) .- Dieu grec de la guerre (s.f.).
- 9.- Illusionniste (radical + suffixe).
- 10.- Un profane, quelqu'un qui n'est pas du métier (s.f.).- Location (action de prendre à loyer).

(s.f.) signifie : sans la lettre "O" finale. Application de la 16ème règle de la grammaire).

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Fausse citation

Si tu es désireux de te livrer à la pratique de l'espéranto, prépare-toi tout de suite à être tourné en risée.

Epictète

Miscitajo

Se vi deziras fordoni vin al la praktikado de Esperanto, tuj pretigu vin esti mokridata.

Epikteto

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2			■						
3							■		
4									
5				■					
6						■			■
7					■				
8			■						
9									■
10		■							
11							■		
12				■					
13									

Horizontale :

- 1.- Scienco pri imuneco (s.f.).
- 2.- Kemia simbolo . - Agresis.
- 3.- Romia imperiestro, fama pri iu kolono (s.f.).
Interjekcio uzata por esprimi malkontentecon.
- 4.- Demonelpelanto (s.f.).
- 5.- Taĉmento de soldatoj (s.f.).- Radioaktiva elemento, izotopo de torio (s.f.).
- 6.- Plato, kiu servas por alporti glasojn, tasojn ...
Verba finaĵo.
- 7.- "Beko", en malordo.- Veturilo.
- 8.- Gramatika vorteto.- Fortikigan pecon, kunligantan du flankojn de objekto.
- 9.- Protektu kontraŭ riskoj.
- 10.- Pankesto (s.f.).
- 11.- La tuto de la irotaj vojoj (s.f.).- Sufikso.
- 12.- Graminaco, kelkfoje ĝardene kultu rata, kiu normale kreskas en malsekaj lokoj.-
Amortizilo.
- 13.- Biciklaj radoj, ekzemple.

Vertikale.

- 1.- Demandas klarigojn al ministro, p.p.parla-

mentanoj.

- 2.- Kolbaso, rigardata kiel afrodisiigaĵo (s.f.).- Preslitero (s.f.).
- 3.- Prameksikiano (s.f.).- Helena regiono.
- 4.- Venena serpento.- Italo loĝanta sud-oriente de Apeninoj (s.f.).
- 5.- Mamulo el la subordo de fokuloj.- Malĝoja sento pro ies morto (s.f.).
- 6.- En la mano de la submarĉasisto.- Rilata al aperturo tra kiu oni povas aerumi ĉambron.
- 7.- Nombro.- Ceremonio (s.f.).- Mallongigo en la jarlibro de UEA.
- 8.- Li havas pli da laboro dum periodo de vintraj sportoj.
- 9.- Herbo antaŭe kulturata por ĝia enhavo de blua kolorilo.- Sovaĝaj azenoj.

Sfinksido

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

*L'anglais incontournable ?
Pour ceux qui foncent dans le
brouillard, et qui se cognent
toujours dessus, peut-être. Pour les
autres, il y a l'espéranto.*

La angla neĉirkaŭirebla ?
Por tiuj, kiuj blinde impetas, kaj
ĉiam frapiĝas kontraŭ ĝi, ver-
ŝajne jes. Por la aliaj ekzistas
Esperanto.

Rions ensemble ...

L'esprit des espérantistes.

Question. Quand les espérantistes belges sont-ils les plus beaux ?

- ?

- Quand ils sont ensemble.

(Jeu de mots sur kune et kun e = avec e)

Histoire. Un professeur faisait un cours sur "l'histoire des langues planifiées"

Quelque temps après, quelqu'un lui demanda :

- "Est-ce que votre cours a beaucoup de succès ?

- Enormément, répondit-il. Il est suivi par vingt étudiants et chacun d'eux a déjà inventé une langue planifiée".

Verloren van Themaat
Fonto

Note: langue planifiée = langue dite artificielle.

En classe. Le professeur : Charles, qu'est-ce qu'un synonyme espéranto ?

- "C'est un mot espéranto que l'on emploie à la place de celui dont on ne connaît pas l'orthographe régulière".

Marchandise dangereuse. Une jeune dame, mère depuis peu, se rendit dans un magasin et s'adressa à un vendeur flegmatique :

- "Je voudrais acheter de la toile pour faire un drap à mon bébé".

- "Bon", dit le vendeur, "nous avons un assortiment très varié. Combien voulez-vous en acheter ?

- "Eh bien ! le moins possible. Vous savez comment sont les bébés. Le mien est terrible. A peine lui ai-je mis un maillot propre qu'il le mouille. Et ainsi toute la journée. Il existe certainement une toile adéquate bon marché.

- "Oui, Madame, une toile adéquate existe, mais est-ce que vous avez une autorisation pour acheter une arme ?"

- "Que dites-vous ? Je n'ai pas du tout l'intention d'acheter une arme !"

- "Permettez ! Arme ou pas, si je comprends bien, vous désirez acheter un pistolet !"

Raymond Schwartz
Kun siaspeca spico !

Note : encore un jeu de mots sur pistolo (pistolet et ... pis-tolo (de pisi = uriner et tolo = toile).

Grammaire. Pendant une foire, un charlatan avait écrit sur une planchette à son stand : "Canari parlant espéranto".

Plusieurs personnes étaient là, curieuses. L'homme attendit qu'il y en ait une dizaine. Alors il retira un linge de sur la cage et demanda à l'oiseau :

- Est-ce que tu veux une cigarette ou une pipe ?

- "Pip..." répondit l'oiseau.

- "Il n'a pas encore appris l'accusatif", expliqua l'homme.

Ni ridu kune ...

La esperantista spriteco.

Demando. - Kiam la belgaj esperantistoj estas plej belaj ?

- ?

- Kiam ili estas kune. (Kun e, tiam ili estas belegaj esperantistoj !).

Historio. Profesoro donis kurson pri "historio de la planlingvoj".

Post kelka tempo iu demandis al li :

- "Ĉu via kurso havas multan sukceson ?"

- "Multegan, li respondis, ĝin sekvas dudek studentoj, kaj ili ĉiuj elpensis po unu planlingvo".

Verloren van Themaat
Fonto

En lernejo. La profesoro : Karlo, kio estas Esperanto-sinonimo ?

- "Tio estas esperanta vorto, kiun oni uzas, anstataŭ tiu, pri kiu ni ne scias la regulan ortografion".

Danĝera varo. Juna sinjorino, jusa patrino, iris en magazenon kaj sin turnis al flegma komizo :

- "Mi deziras aĉeti tolon por fari littukon al mia bebo".

- "Bone", opiniis la komizo, "ni havas tre varian sortimenton. Kiom vi volas aĉeti ?"

- "Nu, kiel eble plej malmulte. Vi scias, kiaj estas beboj. La mia estas terura. Apenaŭ mi metis puran vindaĵon, jam li malsekigis ĝin. Kaj tiel, dum la tuta tago. Ekzistas certe malmultekosta, tiacela tolo".

- "Jes, sinjorino, tiacela tolo ekzistas, sed - ĉu vi havas permeson por aĉeti armilon ?"

- "Kion vi diras ? Mi ja tute ne intencas aĉeti armilon !"

- "Permesu ! Armilo aŭ ne armilo, se mi ĝuste komprenas, vi deziras aĉeti pistolon !"

Raymond Schwartz
Kun siaspeca spico !

Gramatiko. Dum foiro, ĉarlatano skribis sur tabuleton, ĉe sia budo : "Esperanton parolanta kanario".

Multaj personoj staris, scivolemaj. La viro atendis, ĝis kiam deko da personoj troviĝas ĉe la budo. Tiam li fortiris tukon de sur la kaĝo kaj demandis al la birdo :

- "Ĉu vi volas cigaredon aŭ pipon ?"

- "Pip..." respondis la birdo.

- "La akuzativon, ĝi ankoraŭ ne lernis" klarigis la viro.

Blinkenbergajoj

Petit sottisier international

Dans le journal "le Monde" du 22 mars 1988, on peut lire, sous la plume du journaliste espagnol Rafael Conte, critique littéraire du quotidien "el Pais" :

" Il semble que jusqu'à présent aucune oeuvre importante n'ait été écrite en espéranto, et il serait souhaitable qu'aucune ne le soit jamais car l'espéranto n'est pas une langue, mais une mécanique, une machine, un artifice que jamais quiconque ne pourra considérer comme son propre idiome".

Signalons toutefois à cet émule de Torquemada que s'il veut faire un autodafé des ouvrages déjà parus en espéranto, il aura beaucoup de mal car il en existe plus de 35 000 titres, parmi lesquels un certain nombre de qualité dont beaucoup de littératures nationales pourraient s'enorgueillir.

Malgranda internacia malspritaĵaro.

En la gazeto " le Monde" de la 22a de marto 1988, oni legas, skribita de la hispana gazetisto Rafael Conte, literatura cenzuristo de la ĉiutaga ĵurnalo "el Pais" :

" Ŝajnas, ke ĝis nun neniam grava verko estis skribita en Esperanto kaj estus dezirinde, ke neniam iam estu, ĉar Esperanto ne estas lingvo, sed mekaniĵo, maŝino, artefaritaĵo, kiu neniam neniu povos rigardi kiel sian propran lingvon".

Ni sciigu al tiu rivalo de Torquemada, ke se li deziras aŭtodafei la verkojn jam eldonitajn en Esperanto, li spertos multajn malfacilaĵojn ĉar ekzistas pli ol 35 000 titoloj, inter kiuj, ia nombro da altvaloraĵoj pri kiuj multaj naciaj literaturoj povus fieriĝi.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Le jeu des 12 fautes.

Dans le texte suivant se sont glissées 12 erreurs grammaticales. A vous, par une lecture attentive, de les retrouver.

Sammove ambaŭ ĝendarmoj leviĝis, surmetis liajn kepojn, premis ĉiujn manojn kaj se direktis al la fenestron. Perelli unuan, konstantinte post rapida rigardo malsupre, ke " Ne estas alta" eligitis alkroĉiĝante de ambaŭ manoj al la fenestra bazrando ĝis kiam li pendis de lia tuta longeco kontraŭ la ekstera muro. Tiam li lasis sin fali dek kaj kelkaj centimetroj kaj facile rektiĝis surpiede. Auchoux malsuprenĵetis al la kolego la pezajn aktojn kaj sekvis mem sen ia malfacilaĵo.

Traduction de ce texte : D'un même mouvement, les deux gendarmes se levèrent, mirent leurs képis, serrèrent toutes les mains et se dirigèrent vers la fenêtre. Perelli, le premier, ayant constaté d'un rapide regard vers le bas que "ce n'était pas haut" se glissa au-dehors, s'accrochant des deux mains au rebord de la fenêtre jusqu'à ce qu'il pende de toute sa longueur contre le mur extérieur. Il se laissa alors tomber de quelques centimètres et se redressa facilement sur ses pieds. Auchoux jeta en bas, à son collègue, les lourds porte-documents et suivit lui-même sans aucune difficulté.

Raymond Schwatz
Kiel akvo de l' rivero

Où apprendre l'espéranto ?

* * * * *

Nous interrompons dans ce numéro la présentation des associations et organismes qui constituent l'ossature du Mouvement Espéranto pour indiquer, actualité oblige, les points de la région parisienne (notre revue étant vendue dans quelques librairies de cette région) où l'on peut suivre des cours d'espéranto.

Nous reprendrons la suite de nos présentations dès le prochain numéro avec les Maisons Culturelles (Château de Grésillon, le KCE de La Chaux-de-Fonds, etc).

Ni interrompas en tiu numero la prezentadon de la E. Asocioj kaj organizadoj, kiuj konsistigas la strukturon de la E. Movado, por indiki, sub la premo de la aktualeco, la lokojn en la pariza regiono, (car nia revuo estas vendata en kelkaj librovendejoj de tiu regiono), kie oni povas frekventi E. kursojn.

Ni daŭrigos la sekvon de nia prezentado ekde la venonta numero, per la kulturdomoj (Kastelo de Greziljono, KCE en la Chaux-de-Fonds (Svislando, ktp).

Villes	Adresses	Niveaux	dates	heures	début des Cours
PARIS 4e Arr.	Union Française pour l'Espéranto 4 bis, rue de Cerisaie Paris 4ème Tél: 42 78 68 86	1er	mercredi	14 h	24 octobre
		"	vendredi	18 h 30	19 octobre
9e Arr.	" Association Française des Cheminots pour l'Espéranto 1, bis rue d'Athènes	2ème	mercredi	16 h	24 octobre
		1er	?	?	?
19e Arr.	M.G.E.N., 182 Bd de la Villette Tél: 45 39 72 32	1er	vendredi	9 h 30	
20e Arr.	S.A.T. Amikaro (Association des travailleurs espérantistes) 67, Avenue Gambetta Paris 20ème Tél: 47 97 87 05	1er	jeudi	19 h 15	18 octobre
		2ème	vendredi	18 h 30	19 octobre
BANLIEUE 92500	RUEIL-Espéranto 44, Avenue du Docteur Guionis Tél: 47 32 23 77	1er	samedi	9 h	20 octobre
		2ème	samedi	11 h	20 octobre
93140	Espéranto BONDY Espace Marcel Chauzy, Hôtel de ville	1er	vendredi	20 h	19 octobre
93800	EPINAY-SUR-SEINE MJC des Presles	1er	?	?	?
94800	CHOISY-LE-ROI Bourse du Travail, Bd des Alliés Rens. tél: 48 84 07 42	1er	mardi	18 h	16 octobre
95520	Maison des Associations OSNY Place des Impressionnistes Tél: 30 30 07 17	1er	samedi	10 h	27 octobre
		2ème	samedi	14 h	27 octobre

Mais aussi à : DAMMARIÉ LES LYS (77)
DRAVEIL (91)
ST GERMAIN LES ARPAJON
BOISSY S/S YVON
VITRY SUR SEINE

Rens. Tél: 64 39 32 45
" Tél: 69 03 14 76
" Tél: 60 82 06 10
" Tél: 60 82 06 10
" Marc Louste, 8 Av. de la gare 94430 CHENNEVIÈRES

La eŭropa konjugacio

mi ne parolas angle

ci ne parolas germane

li ne parolas itale

ĝi (la infano) (1) ne parolas portugale

ŝi ne parolas hispane

oni ne parolas france

ni ne parolas irlande

vi (pluralo de ci) (2) ne parolas dane

vi (ĝentile) (3) ne parolas greke

ili ne parolas luksemburge

iŝi (4) ne parolas nederlande

(1) en la angla: it.

(2) en la germana: ihr

(3) en la germana: Sie.

(4) Pardonu min pri tiu neologismo proponita de René de Saussure antaŭ la unua mondmilito

Leceo

Le Registre des Services Komunik' Esperanto. Ce qu'il ne sera pas et ne veut pas être.

-o-o-o-o-o-o-o-

- Un livre contenant le plus grand nombre possible d'adresses, y compris celles des jeunes qui ne considèrent l'espéranto que comme un jouet, ou qui changent d'adresse tous les six mois, ou des vieux samideanoj, qui rêvent de changer le monde par l'espéranto.

(Il en existe déjà un grand nombre).

- Un recueil des adresses des personnes qui ont des hobbies et cherchent à travers le monde des personnes qui ont les mêmes passe-temps.

- Un recueil d'adresses à l'attention de ceux qui cherchent, soit des correspondants, soit des renseignements commerciaux ou autres.

(C'est le rôle de l'Annuaire de UEA, et moins, du recueil des membres de SAT, de IKEF également).

- Un recueil d'adresses de commerçants et d'industriels, peut-être favorables à l'espéranto, mais qui ne l'utilisent jamais.

(Ces recueils plusieurs fois établis dans le passé, n'ont rien apporté au Mouvement Espéranto).

- Un guide touristique contenant le maximum de détails sur une ville ou une région touristique.

(Il en existe une quantité dans les langues nationales du monde entier).

- Un recueil des adresses des groupes espérantistes qui ne se réunissent que pour bavarder autour d'une tasse de thé ou de café en leur langue maternelle.

Le registre des services Komunik' Esperanto. Ce qu'il sera ou ce qu'il veut être.

-o-o-o-o-o-o-o-

- L'application des principes établis tout au long de l'histoire de l'espérantisme par ses dirigeants :

- "Un espérantiste est aussi une personne qui utilise l'espéranto pour gagner de l'argent (...) Mais outre le côté pratique, obligatoire pour tous ..."

L.L. Zamenhof

Discours officiel au 2ème Congrès Universel (Genève-1906).

- "Si l'on pouvait éditer un guide sur les commerçants (parlant espéranto) ce serait le plus fort argument pour convaincre leurs collègues".

Maurice Rollet de l'Isle - 1928)

- "Le 72ème Congrès d'Espéranto appelle tous les militants à se tourner vers l'application pratique de la langue".

Varsovie - 1987

- "Nous avons élevé des murs autour de nous (...). Nous ne plaidons pas assez pour notre langue, nous n'affrontons pas assez le public".

Humphrey Tonkin - Esperanto - Sept. 1987

"Tout de suite, l'ébauche de ce qu'il pourrait être : un vade mecum (en latin : viens avec moi), un guide pour les personnes qui vont à l'étranger, et qui contiendrait les adresses des professionnels où pourraient s'adresser ces voyageurs dans les cas les plus divers et en toute confiance.

- Plus tard, un document de diffusion la plus grande possible (y compris dans les librairies et chez les marchands de journaux) à l'attention du grand public non espérantiste et l'incitant à apprendre au moins les rudiments de la langue, grâce à une présentation attrayante des réalisations et des possibilités de l'espéranto. d'où l'emploi des langues nationales pour en expliquer le contenu, les conditions à remplir pour y figurer, où et comment apprendre l'espéranto, etc.

La Servadresaro Komunik' Esperanto Tio, kio ĝi ne estos, kaj ne volas esti.

-o-o-o-o-o-o-o-

- Libro enhavanta kiel eble plej grandan nombron da adresoj, inkluzive de tiuj pri junuloj, kiuj konsideras Esperanton nur ludilo, aŭ ŝanĝas siajn adresojn ĉiun sesan monaton, kaj de la malnovaj samideanoj, kiuj revas ŝanĝi la mondon pere de Esperanto.

(Ekzistas jam granda kvanto de tiaj adresaroj).

- Adresaro de homoj, kiuj havas hobiajn kaj serĉas tra la mondo homojn, kiuj havas samajn hobiajn.

- Adresaro cele al tiuj, kiuj serĉas ĉu korespondemulojn, ĉu informojn pri komerco aŭ aliaj.

(Tio estas la rolo de la UEA-Jarlibro kaj, malpli, de la SAT-Adresaro, ankaŭ de IKEF).

- Adresaro de komercistoj aŭ industriistoj, eble favoraj al Esperanto, sed kiuj neniel uzas ĝin.

(Tiaj adresaroj, plurfoje starigitaj en la pasinteco, nenion alportis al la Esperanto-Movado).

- Turisma gvidlibro, enhavanta maksimume detalojn pri urbo aŭ ia turisma regiono.

(Ekzistas multego da ili en naciaj lingvoj el la tuta mondo)

- Adresaro de Esperanto-grupoj, kiuj nur kunvenas por teumi aŭ kafumi kaj ... krokodili.

La Servadresaro Komunik' Esperanto. Tio, kio ĝi estos aŭ volas esti.

-o-o-o-o-o-o-o-

- Aplikado de la principoj starigitaj laŭlonge de la esperantisma historio, fare de ĝiaj gvidantoj :

- "Esperantisto ankaŭ estas persono, kiu uzas Esperanton por gajni monon (...). Sed krom la flanko praktika, deviga por ĉiuj ..."

L.L. Zamenhof

Festparolado ĉe la 2a Universala Kongreso (Genève - 1906)

- Se povus esti eldonita gvidlibro pri la komercistoj (Esperanto-parolantaj) ĝi estus la plej forta argumento por konvinki iliajn kolegojn".

Maurice Rollet de l'Isle - 1928

- "La 72a Esperanto Kongreso apelacias al ĉiuj aktivuloj direkti sin al praktika aplikado de la lingvo".

Varsovio - 1987

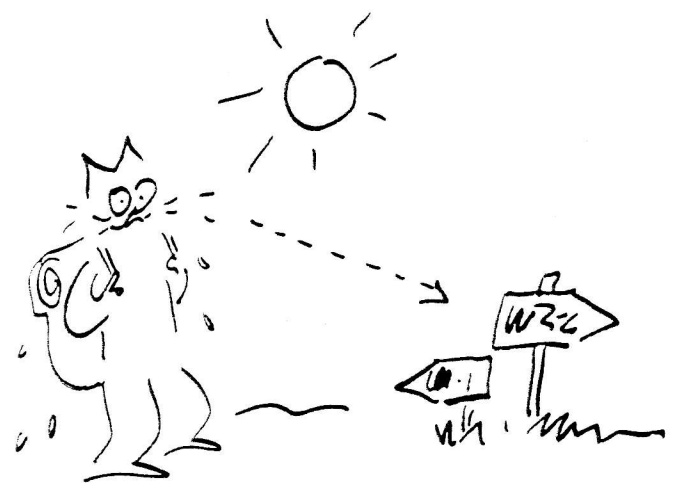
- "Ni kreis murojn ĉirkaŭ ni (...). Ni ne sufiĉe pledas por nia lingvo, ni ne affrontas la publikon".

Humphrey Tonkin

Esperanto - Sept. 1987

"Tuj, skizo de tio, kio povus esti : vademecum (latine : venu kun mi), gvidlibro por homoj, kiuj iras eksterlanden kaj, kiu enhavos la adresojn de profesiuloj, kie povas turni sin tiuj vojaĝantoj, en la plej diversaj okazoj kaj tute konfide.

- Poste, dokumento kun disvastigo kiel eble plej granda (inkluzive de la libro- kaj gazet-vendistoj) cele al la ĝenerala publiko ne-esperantista kaj instigante ĝin eklerni almenaŭ la elementojn de la lingvo, dank'al alloga prezentado de la realigoj kaj de la eblecoj de Esperanto. Sekve de tio, uzo de naciaj lingvoj por klarigoj pri la enhavo, la kondiĉoj plenumotaj por esti enlistigita, kie kaj kiel lerni Esperanton, ktp.

Résultats d'une enquête locale

Le questionnaire ci-contre a été distribué en plusieurs points de la ville de Cergy-Pontoise (y compris quelques villes associées). Les exemplaires qui nous ont été renvoyés sont très révélateurs. D'abord il semble que, seules les personnes défavorables à l'espéranto aient daigné répondre.

Ensuite, les justifications nous paraissent assez intéressantes pour être portées à la connaissance de nos lecteurs.

- A la proposition : "Tout le monde peut apprendre l'anglais", la case "VRAI" est presque toujours cochée. Les piètres résultats de l'enseignement de l'anglais, malgré les fortunes dépensées et les efforts consentis, tant de la part des enseignants que des enseignés, semblent inconnus ou sous-estimés de nos opposants. "L'anglais en tout premier lieu, ensuite si l'on en a le temps et le désir d'autres langues nationales, enfin très accessoirement, l'espéranto", semble être la solution au problème du babilisme la plus courante.

- A la proposition "Le français et les autres langues européennes peuvent bien disparaître" même réponse positive ! Il semble que nos détracteurs n'ont qu'une vague opinion sur la liaison qui existe entre une langue et une culture. Que nos langues européennes disparaissent, que nos identités culturelles le fassent aussi, ne les dérange pas ! Il y a gros à parier que nos fossoyeurs se sont déjà mis au coca cola et au fast food. Il y a là matière à réflexion aux promoteurs du multilinguisme ... Et l'on pourrait demander aux Québécois ce qui pend au nez des Européens lorsque l'anglais, à la faveur de ce multilinguisme, sera devenu la langue de l'élite européenne ...

Enfin dans les réponses diverses, les clichés habituels réapparaissent : "l'espéranto me semble (sic) être fait de bribes de diverses langues imparfaitement connues". Sans doute notre honorable pourfendeur (que nous supposons, sans preuve, de sexe masculin) s'imagine que si nous lui répondions personnellement, nous écririons : "Señor criticone your words sind nur sottises !".

En toute dernière minute, signalons qu'à la foire à la brocante d'Osny, le 7 octobre, où ESPERANTO-95 avait un stand, des exemplaires numérotés de ce questionnaire ont été distribués, les réponses devant donner lieu à une tombola dont les trois premiers lots étaient des calligraphies personnalisées réalisées sur le champ par un artiste chinois, M. Zhang venu spécialement de son pays.

Seules, quelques maigres questionnaires nous ont été retournés ! Tous, évidemment assez favorables à l'espéranto et manifestement remplis dans le seul but de participer au tirage ...

La conclusion de cette petite enquête est que nous ne sommes pas armés pour effectuer un véritable sondage : Si nous n'intéressons pas le "jeu", nous n'obtenons que des réponses défavorables, si nous l'intéressons, tout le monde est d'accord ...

Rezultoj de loka enketo

La ĉi-apude demandaro estis disdonita en pluraj punktoj de la urbo Cergy-Pontoise (Serji-Pontuaz) (inkluzive de kelkaj urboj en la Ĝirkaŭaĵo) (200 000 loĝantoj). Kompreneble la demandoj estis nur en la franca. Ni ne donas la tradukon, sed la konkludoj de tiu enketo estas kompreneblaj de ĉiuj. La ekzempleroj kiu estis resenditaj estas tre malkaŝemaj. Unue, ŝajnas, ke nur la homoj malfavoraj al Esperanto, konsentis respondi.

Due la pravigoj aspektas al ni sufiĉe interesaj por esti sciigataj al niaj legantoj.

- Al la aserto : " Ĉiuj povas ellerni la anglan", la kvadrateto "VERA" estas preskaŭ ĉiam markita. La mizeraj rezultoj de la instruado de la angla, malgraŭ la riĉaĵoj elspezataj kaj la penoj konsentitaj, de la instruisto same kiel de la instruatoj, ŝajnas nekonataj aŭ subtaksataj de niaj kontraŭuloj. " Absolute unue la angla, poste, se oni havas tempon kaj deziron aliaj fremdaj lingvoj, finfine kaj tre akcesore, Esperanto", ŝajnas esti la solvo plej komuna al la problemoj de la babelismo.

- Al la aserto : " La franca kaj la aliaj eŭropaj lingvoj ja povas malaperi", sama pozitiva respondo ! Ŝajnas, ke niaj malestimigantoj havas nur malprecizan opinion pri la rilato, kiu ekzistas inter lingvo kaj kulturo. Ke niaj eŭropaj lingvoj malaperu, ke niaj kulturaj identecoj faru same ne perturbas ilin ! oni povas multe veti, ke niaj entombigistoj jam adoptis Koka Kolon kaj la fast food (rapidega nutrado). Estas tie temo por pripensado koncerne la iniciatintojn de la plurlingvismo ... Kaj oni povus mandami al la Kebekanoj, kio ŝvebas super la Eŭropanoj, kiam la angla, favorata de tiu plurlingvismo, estos iĝinta la lingvo de la eŭropaj elitoj ...

Finfine, en la diversaj respondoj, la kutimaj ŝablonoj reaperas : " Esperanto ŝajnas al mi (tiel) farita el fragmentetoj de diversaj lingvoj neperfekte sciataj". Sendube nia honorinda trahakanto (kiun senpruve, ni supozas viro) imagas al si, ke se ni respondus al li, persone, ni skribus : " Señor criticone your words sind nur sottises !" (S-ro kritikanto, viaj vortoj estas nur stultaĵoj !).

Je la lasta minuto, Ni sciigu, ke dum la t.n. Foire à la brocante (Foiro pri brokantaĵoj), en Osny, la 7an de oktobro, kie ESPERANTO-95 havis budon, ekzempleroj numeritaj estis disdonitaj, la respondoj okazigonte postan tombolon, kies triaj unuaj lotoj estis kaligrafiaĵoj personigitaj, faritaj surloke de ĉina artisto, S-ro Zhang, speciale alveninta el sia lando ...

Nur kelkaj maloftaj demandaroj revenis al ni ! Ĉiuj, kompreneble sufiĉe favoraj al Esperanto kaj evidente plenskribitaj cele partopreni la lotumadon ...

La konkludo de tiu malgranda enketo estas, ke ni ne estas armitaj por plenumi veran sondon : Se ni ne profitigas la "ludon", ni ricevas nur malfavorajn respondojn, se ni profitigas ĝin, ĉiuj konsentas pri Esperanto ...

ENQUETE DE ESPERANTO-95

(Association loi de 1901)

*_ *_ *_ *_ *_ *_ *_ *_ *_ *_

Habitez-vous le Val d'Oise ? Où ?

Dans quelle tranche d'âge vous situez-vous ? moins de 20 ans

entre 20 et 60 ans

plus de 60 ans

OUI NON

Connaissez-vous l'existence de l'espéranto ?

Saviez-vous que l'espéranto est pratiqué dans tous les pays d'Europe
(et dans plus de 100 pays dans le monde)

Saviez-vous qu'il est possible, grâce à des livres d'adresses que peuvent
fournir les associations, d'être hébergé, au cours d'un voyage,
le plus souvent gratuitement, dans chacun de ces pays ?

Pensez-vous qu'une langue neutre, facile et accessible à tous comme
l'est l'espéranto pourrait jouer un rôle dans la construction de
l'Europe ?

Pourtant vous n'êtes pas décidé(e) à l'apprendre. Pourquoi ?

- Vous n'avez pas le temps

- Vous êtes persuadé(e) que tout le monde peut apprendre l'anglais

- Très peu de gens, en fait, ont envie d'entrer en relation avec les autres
Européens et une langue de communication est inutile

- L'espéranto reste encore trop difficile pour vous

Autres réponses : les mentionner au verso.

Classez VRAI ou FAUX les propositions suivantes :

VRAI FAUX

- Si l'espéranto se développait, il étoufferait ou même ferait
disparaître les autres langues

- L'anglais ne présente pas ce danger

- Il est normal que le français et les autres langues européennes
disparaissent, même rapidement, comme le latin a disparu

- L'espéranto est politisé

- L'espéranto n'a pas d'intérêt du point de vue littéraire

- Son aspect purement véhiculaire est sans intérêt

- On ne doit apprendre que ce qui est difficile. L'espéranto habitue
au moindre effort

- L'espéranto est une langue dangereuse. Il développe un esprit inter-
nationaliste. Les espérantistes sont de mauvais citoyens

Deux questions complémentaires :

OUI NON

- L'apprendriez-vous si vous lui reconnaissiez une utilité pratique ?

- Laquelle voyez-vous ? (Veuillez répondre au verso).

À renvoyer, soit ici même, soit à :

ESPERANTO-95
8, rue de l'Eglise
95520 Osny

tél: 30 30 39 94

Merci.

PROPOS NON CONFORMISTES.

*Combien je regrette,
Monsieur, d'avoir à vous gâter les
illusions où vous vous complaisez.*
Georges Courteline

L'anglais international

*À l'aéroport de Léningrad : " Aeroflot Soviet
Airlines has more than 100 000 miles of inter-
national airlines, disposing of the latest aircraft ..."
(textuellement : les lignes aériennes soviétiques
comprennent plus de 100 000 milles de lignes in-
ternationales, liquidant les avions les plus récents ...)*

*D'une brochure de l'hôtel Am Gaisberg,
Salzbourg : " you will feel like being at home ..."
("vous éprouverez une forte envie d'être chez vous")*

*Inscription dans une gare japon aise : " all the
tickets for the train to Tokyo are soiled" ("tous
les billets sont tâchés).*

*Un hôtel allemand a tenté d'assurer aux clients
que l'eau était contrôlée par le directeur : " all the
water has been passed by the manager". (toute
l'eau a été urinée par le directeur").*

*d'après "San Francisco chronicle"
R.E. Wood in Heroldo de Esperanto*

-o-

LA PENSEE DU TRIMESTRE.

*Ce qui est le plus négligé dans nos
écoles est justement ce dont nous avons le
plus besoin dans la vie.*

*Herbert Spencer (1826-1903)
De l'éducation*

-o-

*Notre ami Raymond Boré, de Chambéry, a eu
l'idée (et le courage !) de compiler en un ouvrage
de grand format (21 x 29,7) et 226 feuilles
imprimées d'un seul côté, les déclarations de
personnalités, favorables à l'idée d'une langue
planifiée, depuis Descartes et Leibniz. Et il a eu
l'amabilité d'un offrir un exemplaire à Espe-
ranto-95. Ce dont nous le remercions sincèrement.
Nous y aurons souvent recours, pour y puiser de
suggestives réflexions. Comme celle-ci :*

*"Dans un avenir aussi lointain qu'on
voudra, il y aura pour tout le monde, une
langue nouvelle, qui servira d'abord, de moyen
de communication au trafic, ensuite aux
relations intellectuelles, aussi certainement
qu'il y aura un jour une navigation aérienne".*

Frédéric Nietzsche (Humain, trop humain)

NEKONFORMISMAJ ELDIROJ.

*Kiom mi bedaŭras,
Sinjoro, esti devigata difekti la
iluziojn en kiuj vi plezuriĝas*
Georges Courteline

La internacia angla

*En la Leningrada flughaveno : " Aeroflot Soviet
Airlines has more than 100 000 miles of inter-
national airlines, disposing of the latest aircraft ..."
(Laŭvorte : "Aeroflot Soveta Fluglinio havas pli ol
100 000 mejloj da internaciaj fluglinioj, likvidante
la plej ĝisdatajn aviadilojn...")*

*El broŝuro de hotelo Am Gaisberg, Salzburgo :
" You will feel like being at home ..." ("Vi sentos
fortan emon esti hejme").*

*Indikilo en japana fervoja stacio : All the
tickets for the train to Tokyo are soiled" ("Ĉiuj
biletoj por la trajno al Tokio estas makulitaj").*

*Germana hotelo provis certigi al la gastoj, ke
la akvo estis kontrolita de la estro : " All the water
has been passed by the manager" ("La tuta akvo
estis urinita de la estro").*

*laŭ "San Francisko Chronicle"
R.E. Wood en Heroldo de Esperanto*

-o-

LA TRIMONATA OPINIO.

*Tio, kio estas plej neglektita en niaj
lernejoj estas ĝuste tio, kion ni plej
bezonas en la vivo.*

*Herbert Spencer (1826-1903)
Pri Edukado*

-o-

*Nia amiko Raymond Boré (Remon Bore), el
Chambéry (Samberi) havis la ideon (kaj la kuraĝon !)
kompili en grandformata verko (21 x 29,7) kaj 226
folioj presitaj sur nur unu flanko, la eldirojn de
 eminentuloj, favoraj al la ideo de planlingvo, ekde
Descartes (Kartezio) kaj Leibniz (Lejbnico). Kaj li
havis la afablecon donaci unu ekzempleron al
Esperanto-95. Ni dankegas lin pro tio. Ni ofte uzos
ĝin por ĉerpi en ĝi pensigajn opiniojn. Kia la jena :*

*"En estonteco tiel malproksima kiel oni
volas, ekestos por la tuta mondo nova lingvo,
kiu unue utilos kiel komunikilo por la trafiko,
poste por la intelektaj rilatoj, tutcerte kiel
ekestos aernavigado.*

*Friedrich Nietzsche
(Menschliches, Allzumenschliches).*

Points de grammaire

-o-o-o-o-o-

Kio per varmigo iĝas akvo ?

C'est la question que nous avons posée dans notre dernier numéro. Question apparemment embarrassante du fait que deux mots (kio et akvo) sont au nominatif et peuvent donc être sujets de la phrase (varmigo, précédé d'une préposition forme un groupe indissociable qui ne peut être sujet).

- 1.- Si akvo est sujet, la phrase se traduit par :
" Que devient l'eau par échauffement ? "
- De la vapeur, évidemment.
- 2.- Si kio est sujet, la phrase signifie :
" Qu'est-ce qui, par échauffement, devient de l'eau ? "
- La glace, bien sûr !

Ambiguïté bien gênante pour une langue qui se flatte d'être très précise ...

En vérité, il s'agit là d'une construction vicieuse (qui malheureusement se répand de plus en plus). Elle consiste à perdre de vue l'un des deux principes établis par René de Saussure sur la construction des mots, en l'occurrence le premier, dit "principe de nécessité".

Utiliser les suffixes de façon indépendante est légitime puisque le Fundamento le permet, mais à condition de pas étendre leur sens à l'infini.

-iĝi, d'après le dictionnaire signifie : acquérir, recevoir une nouvelle qualité" oui ! Mais sans cesser d'être ! Sinon il s'agit d'une transformation. iĝi doit donc toujours être suivi d'un attribut.

par ex : miaj haroj iĝas blankaj. (mes cheveux blanchissent, mais ils sont toujours là)

S-ro N. iĝis profesoro (M. N est devenu professeur, mais pendant qu'il était encore vivant !)

On peut admettre que la glace, tant qu'elle fond prend un caractère aqueux, d'où :

Glacio, per varmigo, iĝas akva (ou akviĝas)

ou encore, tant que l'eau bout,

Per varmigo, akvo iĝas vapora (ou vapor-iĝas)

Dans le cas contraire, il convient d'employer le mot transformiĝi (ou aliformiĝi), suivi de l'accusatif.

Kio, per varmigo transformiĝas en akvon ?

En kion, per varmigo, transformiĝas akvo ?

L'accusatif, dans ce dernier cas est comparable à l'accusatif de mouvement :

Kio per varmigo transformiĝas en akvo? signifiaŭ : Qu'est-ce qui, par échauffement, se transforme dans l'eau, au sein de l'eau ?

Et voici une nouvelle question :

Post la akcidento, oni kondukis lin al la hospitalo, kie oni operaciis lin.

(Après l'accident on le conduisit à l'hôpital, où on l'opéra)

L'opération eût-elle lieu avant, ou après l'accident ?

Gramatikeroj

-o-o-o-o-o-

Kio per varmigo iĝas akvo ?

Estas la demando, kiun ni metis en nia lasta numero. Demando saĝne embarasa pro la fakto, ke du vortoj (kio kaj akvo) estas kun la nominativo, kaj povas do esti subjektoj de la frazo (varmigo antaŭita de prepozicio formas aron nedisigeblan, kiu ne povas esti subjekto).

- 1.- Se akvo estas subjekto, la respondo estas :
- vaporo, kompreneble.
- 2.- Se kio estas subjekto, la respondo estas :
- Glacio, tutcerte !

Ambaŭsenceco ĝena en lingvo, kiu pretendas esti precizega ...

Envere, temas pri malkorekta konstruo (kiu, bedaŭrinde, disvastiĝas pli kaj pli).

Ĝi konsistas el la preterlaso de unu el la du principoj starigitaj de René de Saussure pri la vortfarado, tiuokaze, de la unua, la t.n. "principo de neceso".

Uzi la sufiksojn memstare estas rajtigita, ĉar la Fundamento permesas tion sed, kondice ke oni ne vastigu ilian sencon senlime.

- iĝi, laŭ la vortaro, signifas : akiri, alpreni novan kvaliton. Jes. Sed sen malesti. Se ne, temas pri transformiĝo. iĝi devas do ĉiam esti sekvata de predikativo.

Ekz.: Miaj haroj iĝas blankaj (sed ili estas ankoraŭ tie !).

S-ro N. iĝis profesoro (sed li ankoraŭ vivis !).

Oni povas malkontesti, ke glacio dum ĝi fandigas, alprenas akvan karakteron. Sekve de tio,

Glacio per varmigo iĝas akva (aŭ akviĝas).

Aŭ, sammaniere, dum akvo boias :

Per varmigo akvo iĝas vapora (aŭ vapor-iĝas).

Kontraŭe, konvenas uzi la vorton transformiĝi aŭ aliformiĝi, sekvatan de la akuzativo.

Kio per varmigo transformiĝas en akvon ?

En kion, per varmigo, transformiĝas akvo ?

La akuzativo, en tiu lasta kazo estas komparebla al la akuzativo de movo :

Kio per varmigo transformiĝas en akvo ? signifus : Kio per varmigo transformiĝas ene de la akvo, meze de la akvo ?

Kaj alia demando :

Post la akcidento, oni kondukis lin al la hospitalo, kie oni operaciis lin.

Ĉu la operacio okazis antaŭ aŭ post la akcidento ?

Nouvelles diverses

Nouvelles du Val d'Oise.

L'année scolaire a bien commencé avec 3 cours ouverts à Osny et ses environs. (Voir page 22).

Une enquête lancée à la mi-septembre pour sensibiliser la population de Cergy-Pontoise sur le problème des langues dans l'Europe de 1993 a donné des résultats surprenants. Par exemple, à la proposition "Tout le monde peut apprendre l'anglais" il a été répondu "VRAI" dans 70% des réponses. A la proposition "Le français et les autres langues européennes peuvent bien disparaître, sans regrets", il a été répondu "VRAI" dans 60% des cas. Sans commentaire...

Dernière minute. Attendu à la mi-septembre, M. Zhang Yiging, calligraphe chinois, accompagné d'un interprète espérantiste, M. Wang Xigen, doit arriver à Osny dans quelques jours. Cet artiste doit présenter ses calligraphies dans les MJC de la région parisienne et si possible en province. Nous espérons que son emploi du temps lui permettra de rester à Osny quelques jours et que nous pourrons organiser une exposition à la Maison d'Osny.

Le Pasporta Servo a bien fonctionné cette année encore. Ce printemps, ESPERANTO-95 a reçu successivement :

M. Povilas Jerogovas, vice-président de l'Association espérantiste de Lituanie,

M. Dorin Hehn, de Timișoara (Roumanie)

M. et Mme Maliŝin, de Krasnoïarsk (URSS)

Cet été,

Une famille tchécoslovaque,

Une famille polonaise,

Mme Kantcheva et sa fille Rossitsa, de Sofia (Bulgarie),

Kathrin Krause et Franz Michael Schulz, deux jeunes gens venus de la défunte R.D.A.,

Un Australien, un Lituanien et un Sud-Africain, qui s'étaient annoncés, ne sont pas venus pour une raison que nous ignorons.

Enfin, M. et Mme Habarov et leur fille, de Krasnoïarsk sont attendus vers le 23 octobre. Nous espérons que cela donnera lieu à une petite réception à la Maison d'Osny, d'autant plus qu'il est envisagé un échange régulier de dessins d'enfants entre les écoles d'Osny et celles de Krasnoïarsk.

Nouvelles de France. Paris.

Comme l'année dernière, à l'initiative de quelques députés italiens, une manifestation aura lieu le samedi 13 octobre 1990 dans la plupart des pays de la C.E.E. afin de faire prendre conscience à ceux qui y décident pour nous que le droit à la communication internationale doit être reconnu à tous et donc, que tous doivent pouvoir l'exercer. L'anglais constitue une solution partielle à cet épineux problème. Il ne saurait en constituer la solution générale. Un grand débat sur ce problème doit être entrepris sur toutes les télévisions européennes et l'espéranto présenté comme une solution possible. En France cette manifestation aura lieu devant la Maison de la Radio, Avenue du président Kennedy, dans le 16ème Arrondissement.

Diversaj novaĵoj

Novajaĵoj de la departemento Val d'Oise.

La lernojaro bone komenciĝis, kun 3 kursoj malfermitaj en Osny kaj ĉirkaŭaĵoj (Vidu paĝon 22).

Enketo lanĉita meze de septembro por ekkonsciigi la loĝantaron de Cergy-Pontoise [Serĵi-Pontuaz] pri la tikla lingva problemo en la Eŭropa Komunumo ekde 1993, donis surprizajn rezultojn. Ekzemple, al la aserto "Ĉiuj povas ellerni la anglan" estis respondite "VERA" je 70% el la respondoj. Al la aserto "Se la franca kaj la aliaj eŭropaj lingvoj malaperos, ne gravas", estis respondite "VERA" je 60% el la respondoj. Ni silentu pri rimarkoj...

Lastminute. Atendita meze de septembro, S-ro Zhang Yiging, ĉina kaligrafo, akompanata de esperantista interpretisto, S-ro Wang Xigen estas alvenonta en Osny post kelkaj tagoj. Tiu artisto estas prezentonta siajn kaligrafiaĵojn en la kulturdomoj de la pariza regiono kaj, se eblas, en provinco. Ni esperas, ke lia programo permesos al li resti en Osny dum kelkaj tagoj kaj, ke ni povos organizi ekspozicion ĉe la Maison d'Osny.

La Pasporta Servo bone funkciis ankaŭ ĉi-jare. Printempe, ESPERANTO-95 akceptis sinsekve :

S-ro Povilas Jerogovas, vic-prezidanto de la litova Esperanto-Asocio.

S-ro Dorin Hehn, el Timișoara (Rumanio)

Ges-roj Maliŝin, el Krasnoïarsk (Sovetio),

Ŝomere,

Ĉeĥa familio,

Pola familio,

S-ino Kantcheva kaj ŝia filino Rossitsa, el Sofio (Bulgario).

Kathrin Krause kaj Franz Michael Schulz, el la mortinta G.D.R.

Aŭstraliano, Litovano kaj Sud-Afrikanano, kiuj anoncis sin, ne venis pro kialo nekonata de ni.

Finfine, Ges-roj Habarov kaj ilia filino, el Krasnoïarsk, estas atendotaj ĉirkaŭ la 23a de oktobro. Ni esperas, ke tio okazigos malgrandan akcepton ĉe la Kulturdomo de Osny, des pli, ke estas antaŭvidata regula intersango de infan-desegnaĵoj inter la lernejoj de Osny kaj tiuj de Krasnoïarsk.

Novajaĵoj el Francio. Parizo.

Kiel la pasintan jaron, iniciate de kelkaj italaj deputitoj, manifestacio okazos sabaton 13an de oktobro 1990 en la plimulto de la landoj en la Eŭropa Komunumo cele al la ekkoncio de tiuj, kiuj decidis por ni, ke la rajto al la internacia komunikado devas esti agnoskita al ĉiuj kaj do, ke ĝi devas esti plenumbla de ĉiuj. La angla konsistigas partan solvon de tiu tikla problemo. Ĝi ne kapablas esti la ĝenerala solvo. Granda debato pri tiu problemo estas starigenda ĉe ĉiuj televidoĵoj el Eŭropo kaj Esperanto prezentota kiel ebla solvo. En Francio, tiu manifestacio okazos antaŭ la Maison de la Radio (la Domo de la Radio), Avenue du Président Kennedy, en la 16a Distrikto.

Nouvelles du monde.

Le principal événement de cette année a été le 75ème Congrès Universel d'espéranto, qui s'est tenu à la Havane (Cuba) du 14 au 27 juillet 1990. Fidel Castro avait tenu à être présent à la séance d'ouverture (voir la photo de couverture) Le mardi, il avait reçu une délégation très importante de responsables nationaux et de Cubains.

On a noté l'absence des espérantistes des Etats-Unis, le gouvernement de leur pays leur ayant refusé l'autorisation de se rendre à Cuba.

Appel aux espérantistes et sympathisants

Le 28 janvier 1989, la Commune de Parigny-les-Vaux, dans la Nièvre, inaugurait, en présence de Monsieur Beregovoy, sa nouvelle mairie.

Un sympathisant à notre cause profita de l'occasion et avec l'accord du Maire, planta devant l'édifice, un poteau sur lequel était fixée une plaque portant ces mots : "Place de l'ESPERANTO - langue internationale".

Ceci n'avait rien d'officiel, mais était fort bien fait. Le soir, durant la fête organisée par la Mairie, des gamins, en jouant, ont renversé le poteau planté provisoirement et la plaque "Place de l'Espéranto" a été piétinée. Depuis, elle n'a pas été remplacée.

Le Maire de la Commune, avec l'accord de son Conseil, pourrait rendre officielle cette dénomination. Déjà quelques samideanoj lui ont écrit en ce sens. Si vous-même preniez également cette initiative, peut-être réussirions-nous, ensemble à le convaincre ? Sio vous voulez que la France compte une 105ème voie "ESPERANTO" ou "ZAMENHOF", écrivez et demandez à vos amis d'écrire à :

Monsieur le Maire
Mairie
58320 PARIGNY-LES-VAUX

Raymond Boré
Délégué UEA

Nos abonnés français trouveront dans ce numéro une carte de vœux conçue et réalisée par M. Boré, de Chambéry, et qui a eu l'amabilité d'en faire profiter chacun d'eux. Nous l'en remercions chaleureusement.

S.A.T.-Amikaro a réalisé une cassette d'après la conférence présentée en français au Grand Palais, par le pédagogue américain (des Etats-Unis - Note de la R.) polyglotte et espérantiste Dennis E. Keefe. La cassette comporte en outre une partie de la même conférence présentée en espéranto au Centre Pompidou. Elle permet ainsi de découvrir que l'espéranto est non seulement une langue harmonieuse, mais aussi expressive. On peut se la procurer auprès de :

S.A.T. Amikaro
67, Avenue Gambetta
75020 Paris

Novajoj el la mondo.

La ĉefa evento de tiu jaro estas la 75a Univerŝala Kongreso de Esperanto, kiu okazis en la Havano (Kubo) de la 14a ĝis la 27a de julio 1990. Fidel Castro rigardis kiel grave ĉeesti la inaŭguran kunsidon (vidu la kovrilpaĝon). Marde, li akceptis multnombrian delegitaron de landaj respondeculoj kaj de Kubanoj.

Oni notis la maleston de la Usonaj esperantistoj, la registaro de ilia lando malpermesis al ili vojaĝi al Kubo.

Alvoko al la esperantistoj kaj simpatiantoj

La 28an de januaro 1988, la magistrato de Parigny-les-Vaux [Pariĝi-le-Vo] en la departemento Nièvre, inaŭguris, en la ĉeesto de S-ro Beregovoy [Beregovua'] (Franca ministro pri Ekonomio kaj urbestro de Nevers, ĉefurbo de la departemento - NdlR) sian novan urbodomon.

Simpatiantoj de nia afero profitis la okazon kaj konsentite kun la urbestro, plantis antaŭ la konstruaĵo, foston sur kiu estis fiksita plato kun la vortoj "Placo de ESPERANTO, lingvo internacia".

Tio estis tute ne oficiala sed estis tre bone farita. Vespere, dum la festo organizita de la urbestro, buboj ludante, faligis la foston provizore plantita kaj la plato "Placo de Esperanto" estis tretata. Depost, ĝi ne estis anstataŭita.

La urbestro, kun la konsento de sia urbestraro, povus oficialigi tiun nomigon. Jam kelkaj samideanoj skribis al li tiucele. Se ankaŭ vi iniciatus tion, eble ni sukcesus kune konvinki lin. Se vi deziras, ke Francio enhavu 105an vojon "ESPERANTO" aŭ "ZAMENHOF", skribu kaj petu de viaj amikoj skribi al :

Monsieur le Maire
Mairie
58320 PARIGNY-LES-VAUX

Raymond Boré
UEA Delegito
Espérantigis : C.C.

Niaj francaj abonantoj trovos en tiu numero bondeziran poŝtkarton, elpensita kaj realigita de S-ro Boré, el Chambéry, kaj kiu afable, profitigis ĉiujn ili. Ni varmege dankas al li.

S.A.T.-Amikaro realigis kasedon laŭ la prelego farita franclingve ĉe la Grand Palais (Parizo) de la usona pedagogo, poligloto kaj esperantisto Dennis E. Keefe. La kasedo entenas krome parton de la sama prelego farita esperante ĉe la Centro Pompidou. Ĝi permesas tiel, malkovri ke Esperanto estas ne nur harmonia lingvo, sed ankaŭ esprimplena. Oni povas havigi ĝin al si apud :

S.A.T.-Amikaro
67, Avenue Gambetta
75020 Paris

Solution des jeux

Cherchez l'intrus (page 17)

1954 Nancy (480 participants)

Mots croisés faciles (page 18)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	V	E	N	T	M	U	E	L	I	L
2	A	N	A	R	O		N	I	L	A
3	N	U		I	N	S	T	R	U	I
4	G	I	P	A	E	T	O		Z	K
5	O	G	R		R	A	M	P	I	
6	F	A	E	T	O	N	O		I	L
7	R		T	U	J		L	A	S	U
8	A	K	I	R		V	O	R	T	A
9	P	U	G	N	O		G	E	O	D
10	O	R	I	E	N	T	I	S		O

Solvo de la ludoj

Serĉu la entrudulon (paĝo 17)

1954 Nancio (480 partoprenantoj)

Krucvortenigmoj (paĝo 19)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	I	M	U	N	O	L	O	G	I
2	N	A		A	T	A	K	I	S
3	T	R	A	J	A	N		P	A
4	E	K	Z	O	R	C	I	S	T
5	R	O	T		I	O	N	I	O
6	P	L	E	T	O		A	S	
7	E	B	K	O		A	U	T	O
8	L	A		S	F	E	G	O	N
9	A	S	E	K	U	R		A	
10	C		P	A	N	T	R	O	G
11	I	T	I	N	E	R		E	R
12	A	I	R		B	U	F	R	O
13	S	P	O	K	R	A	D	O	J

Citation rectifiée (page 18)

Si tu es désireux de te livrer à la pratique de la philosophie, prépare-toi tout de suite à être tourné en risée.

Epictète
(trad. P. Lemaire)

Citaĵo reĝustigita (paĝo 18)

Se vi deziras fordoni vin al la praktikado de la filozofio, tuj pretigu vin esti mokridata.

Epikteto
(trad. P. Lemaire)

Le jeu des 12 erreurs (page 21)

Sammove ambaŭ ĝendarmoj leviĝis, surmetis siajn kepojn, premis ĉiujn manojn kaj sin direktis al la fenestro. Perelli unua konstatinte, post rapida rigardo malsupren, ke "ne estas alte", elglitiĝis alkroĉiĝante per ambaŭ manoj al la fenestra bazrando ĝis li pendis en sia tuta longeco kontraŭ la ekstera muro. Tiam li lasis sin fali dek kaj kelkajn centimetrojn kaj facile rektiĝis surpiede. Auchoux malsuprenĵetis al la kolego la pezajn aktojn kaj sekvis mem sen ia malfacilaĵo.

Raymond Schwartz

Chers lecteurs,

Voici enfin ce 8ème numéro, avec un retard injustifiable ! Peut-être puis-je parler du Congrès universel de Cuba, de plusieurs voyages à l'étranger, de l'accueil de nombreux "samideanoj" venus du bout du monde, de la préparation de deux expositions ... Ce ne sont pas des excuses.

J'espère, malgré tout, que ce retard ne vous gâtera pas le plaisir que vous avez à lire ces "esperantajoj" que je glane pour vous de ci de là et que j'assaisonne de mon mieux .

Mes appels désespérés à collaboration ne sont pas restés vains et la rubrique "Mélanges" verra dès le prochain numéro (si du moins, j'ai l'autorisation de publier) une autre signature que la mienne et si l'écologie, malgré un premier essai, ne tente apparemment aucun rédacteur régulier, la rubrique grammaticale sera désormais assurée par M. Lucien Bourgois. N'hésitez donc pas à lui poser, par l'intermédiaire de la revue, les questions que les manuels n'approfondissent pas assez ou, encore, faites-lui part de vos opinions sur l'évolution actuelle de la langue ou toute autre question de langage.

Je souhaite ardemment, au terme de cette deuxième année d'existence que cette revue n'exprime pas uniquement ma façon de concevoir l'espéranto, mais aussi et surtout, votre façon à vous, et qu'un véritable dialogue s'établisse entre nous, sur le plan pratique. Nous laissons à d'autres (qui le font d'ailleurs très bien) les discussions métaphysiques, les débats entre idéologues, les publications de poèmes inédits, etc.

Conçu par son créateur comme une langue de communication (une langue véhiculaire disent les linguistes), la principale difficulté de l'espéranto reste l'acquisition du vocabulaire utile. Ce fut notre souci principal en lançant cette revue. Et une fois de plus nous faisons appel à ceux qui auraient des idées pour aider les commençants à mémoriser ce vocabulaire de tous les jours (jeux, dessins thématiques, etc.)

Nous allons d'ailleurs lancer parmi nos lecteurs une vaste campagne pour l'élaboration de lexiques professionnels suffisamment complets et faciles à consulter (termes de l'automobile, du sport, de la cuisine et de la restauration, de l'hôtellerie, de l'habillement, des arts ménagers, du jardinage, etc, etc. Il ne s'agira pas de lexiques à l'usage de spécialistes ou de scientifiques, mais de termes que chacun de nous peut être amené à utiliser au cours d'une conversation. Nous demandons à ceux qui ont des connaissances particulières dans différents domaines, une motivation certaine pour ce projet et ... des loisirs suffisants, de se faire connaître, afin de constituer des équipes de traduction (si possible internationales).

Ceci dans la perspective de notre grand projet "Komunik'Esperanto", dont notre revue parle régulièrement depuis le No 4.

Nous demandons instamment à nos lecteurs motivés pour cette application pratique de l'espéranto de nous faire savoir si dans leur entourage ou parmi leurs relations, se trouvent des professionnels, des artisans, des commerçants ou des agents de l'Etat ayant une certaine connaissance de l'espéranto (pas nécessairement parfaite !) et désireux de figurer dans notre répertoire. Nous pensons sortir la première édition (disons le No 0, bien qu'il ne s'agisse pas d'une revue) au printemps. Ce numéro, sans doute sera bien mince et peu utilisable. Mais son but sera "d'amorcer la pompe" en incitant les professionnels et certains services publics à y figurer. La persuasion de chacun de nous fera le reste. Des questionnaires seront adressés à ceux qui nous en feront la demande, car il est bien évident que nous ne mentionnerons que ceux ayant donné leur accord.

N'hésitez pas à nous écrire pour de plus amples renseignements . Mais nous invitons ceux qui ne l'ont pas encore fait à lire les pages de *Esperanto-95* où ce projet est présenté.

Merci de m'avoir lu jusqu'au bout. Je vous donne rendez-vous pour le numéro 9 à paraître le premier janvier 1991. Mais n'oubliez pas de vous réabonner si vous voulez le recevoir...

Samideane via,

Caul